

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugos-
laviji 80 Din, za
inozemstvo 100 D

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon števil. 50, upravnistva števil. 328

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po 2 D, 3 D, 4 D, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana števil. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Oblastne volitve.

Uzunovičeva vlada je v skrajni zadregi segla po razpisu volitev v oblastne skupščine. Volivna vihra naj bi odvrnila politično pozornost od Belgrada in njegove nedelavne vlade in zagrabila v svoj vrtnec Pašiča, opozicijo in vse druge neprijatelje g. Uzunoviča in njegovih ministrskih tovarišev. Skratka, v volivnem vetru upajo Uzunovičevi ljudje, da bodo laže dihali.

Ni torej iskren in čist motiv, ki je povzročil razpis sedanjih volitev v oblastne skupščine in gospod Pašič to dobro ve. Pašič in njegovi tudi vedo, da jim volivni boj v sedanjem položaju ne bo prinesel lavorik, da lahko izid volitev v oblastne skupščine končnoveljavno iztrga gospodu Pašiču iz rok moč in vpliv v stranki in v državi. Zato bo g. Pašič še vse toril, da volitve prepreči in prav imajo tisti, ki danes še resno dvomijo ali bo Uzunovičeva vlada vzdržala pašičevski pritisk ali pa bo tudi v tej stvari padla pred Pašičem na kolena.

Pa recimo, da se bo uresničila vest, da se dne 23. januarja vrše volitve v oblastne skupščine. Dr. Žerjav je proglasil to za uspeh svoje politike. Dasi je na prvi pogled jasno, da ima g. dr. Žerjav in SDS toliko vpliva na sklepe sedanje RR vlade kakor n. pr. bivši gerenti na sklepe sedanjega vladnega komisarja na mestnem magistratu v Ljubljani, vendar je dobro, da ta Žerjavov »uspeh« malo osvetlimo.

Zakon o oblastnih samoupravah je bil sprejet leta 1922. V prehodnih določbah je rečeno, da bi se morale volitve v oblastne samouprave izvršiti že v 6 mesecih. Takrat so bili do lanske Radičeve kapitulacije samostojni demokrati skoro neprestano v vladi in sami so se bahali, da SDS vodi vso politiko v državi. Tedaj bi bila SDS lahko sama razpisala in izvedla volitve, pa jih ni. Radikali in Pribečičevi ljudje so o oblastnih skupščinah molčali kot miš. Bali so se, da bi v oblastnih skupščinah radikalna stranka in SDS slabo odrezali in zato gospodje, ki so kumovali centralistični ustavi in izglasovali zakon o oblastnih samoupravah, sami niso hoteli izvršiti svojega načrta in niso hoteli volitev izpeljati, ker so se bali, da bi oblastne skupščine okrnile njihovo centralno oblast in zadale smrten udarec centralističnim strankam.

Tako izgleda uspeh dr. Žerjava. Njemu samemu veljajo besede, ki jih je naslovil na opozicijo: »Velika škoda je, da danes še nimamo oblastnih in srezkih samouprav.« Če je kaka škoda v tem, potem je to škoda delala SDS v kompaniji z NRS. SLS je načelna nasprotnica takih samouprav, kakršne predvideva centralistična vidovdanska ustava, ker lo sploh nikake dejanske samouprave niso, toda kakor SLS ni mogla preprečiti, da je tedanji SDSarski režim organiziral teror, da je strahoval mirne državljane v Sloveniji, tako v opoziciji ne bi mogla preprečiti, da bi vlada že tedaj izvedla volitve v oblastne skupščine. Tedaj bi Žerjav mogel govoriti o morebitnem uspehu, danes se le smeši, ko s takimi depulziranimi izjavami odpira volivno borbo.

Kako naj slovensko ljudstvo nastopi pri teh volitvah? Stranka slovenskega ljudstva ne bo iskala volivnih gesel v zakonu o samoupravah. Zastoj tam iščemo načela samouprave, vse besede o delokrogu oblastnih samouprav so brez podlage, ko pa zakon ne daje niti finančne samostojnosti, niti moči odločanja v prosvetnih šolskih zadevah, torej oblastna skupščina ne bo odločala niti o kulturni, niti o gospodarski politiki. Pač, ravno gospodarski delokrog smo hoteli dati oblastnim samoupravam, pravijo avtorji tega zakona. V čem je ta delokrog? Skupščina naj dela načrte, pobira nove davke, potem pa čaka na milost velikega župana in finančnega ministra, kdaj bosta blagovolila sklepe potrditi in dovolila uporabiti v ta namen nabrane zneske. To je vloga in naloga samouprav po zamisli centralistov. Tam torej stranka slovenskega naroda ne bo iskala volivnega programa. Kje pa? V sebi, v svojem programu!

SLS se bo kot pobornica slovenske demokracije vrgla v volivni boj z vso žilavo silo, s katero je zrušila v kranjskem deželnem zboru gospodstvo nemškutarsko liberalno aristokracije in ustvarila v deželnem dvorcu ognjišče kulturnega in materialnega blagostanja bivše kranjske dežele. Rudimentarno samoupravo, ki nam jo v oblastnih skupščinah daje vidovdanska ustava, bomo uporabili kot novo sredstvo za uveljavljanje pravic našega naroda. V toliko so nam oblastne skupščine

Vlada nesposobnosti in nedelavnosti.

Belgrad, 19. nov. (Izv.) Ze včeraj smo naglasili popolno nezmožnost vlade, ki pita narodno skupščino z raznimi malenkostmi. Na dnevni red postavlja take bagatele, da se tukajšnja javnost zgraža nad to skrajno malomarnostjo, ki gre tako daleč, da smatrajo nekateri to za žalitev parlamenta samega. Tudi danes so bile na skupščinski seji na dnevnem redu zopet samo malenkostne stvari: izvolitev odbora za razpravo o neki prošnji nekega Gjorgje Rakiča. Vlada pa ne samo da ne daje skupščini ničesar na dnevni red, nego je danes brez vsega razloga in brez vsake utemeljitve odložila skupščinske seje do torka. To skrajno malomarnost vladne ve-

čine je v najostrejšem nasprotju z brbljanjem Stjepana Radiča in z njegovo agitacijo in demagogijo, v kateri proslavlja vladni sporazum in njega velikansko »delo« za ljudstvo. Skupščinske seje so se odložile brez vsakega vzroka. Za prihodnje seje so se stavile na dnevni red razne delavske konvencije. Opozicionalni krogi smatrajo, da je skrajni čas, da ta vlada zapusti svoje odgovorno mesto in ga odstopi vladi, ki bo v teh težkih političnih časih odgovarjala nujnim potrebam in dala narodni skupščini možnost, da stori svojo dolžnost napram državi in ljudstvu.

Batinaški režim še vedno v cvetu.

Belgrad, 19. nov. (Izv.) Dočim se je dnevni red današnje skupščinske seje končal v petih minutah, se je pred dnevnim redom razvila živahna debata o resoluciji, ki so jo predlagali črnogorski poslanci Drljević in tovariši in v kateri zahtevajo, da se čimprej nehajo velikanska nasilja, ki jih organi notranjega ministristva izvršujejo v kolašinskem okraju in drugih črnogorskih okrajih.

Ob priliki te razprave je prišlo do žalostnih prizorov, ki predstavljajo belgrajski parlamentarizem v najbolj temni luči. Predsedujoči podpredsednik dr. Subotić, ki je že parkrat zagrešil slične nastope, je danes nastopil na takšen način, da je njegovo postopanje naletelo na splošno obsodbo.

Resolucija črnogorskih poslancev.

Dr. Drljević in tovariši so namreč predlagali naslednjo resolucijo:

1. Notranji minister mora s posebno odredbo odrediti, da veliki župani zabranjujejo nadaljnja orožniška nasilja nad kmetiskim prebivalstvom kolašinskega okraja. 2. Da s svojo iniciativo omogoči polno zakonsko odgovornost velikega župana zetske oblasti, in policijskih ter žandarmerijskih uradnikov, ki so sodelovali pri izvrševanju zločinov v Kolašinu.

Nasilja v Črni gori.

Nato je dr. Drljević čital pismo, ki ga je prejel od svojega prijatelja, v katerem opisuje nasilja orožnikov nad tamošnjim prebivalstvom in prosi, da protestira, da se omogoči skromno življenje tamošnjemu kmetiskemu prebivalstvu. Ako se razmere ne bodo zboljšale, je rekel dr. Drljević, razmišlja ljudstvo samo o kaki drugi akciji. Nečloveško postopanje žandarmerije s kmetiskim prebivalstvom je vsakodnevno. Vandalizem, kakršnemu je izpostavljeno ljudstvo od strani upravnih organov, mora prenehati. Poslanec nato obširno opisuje, kaj se je dogodilo v Črni gori in kaj se dogaja v drugih okrajih, za kar ga g. predsednik dr. Subotić opominja brez vsakega razloga. Poslanec nadaljuje z opisovanjem teh nasilij in pravi, da je že skrajni čas, da se skupščina proti tem nasiljem orožnikov zgane in da pove svojo odločno besedo, kakor jo je narodna skupščina izrekla, ko je šlo radi fašističnih nasilij.

>Pretirana službena vnetost.<

Minister Boža Maksimović pravi, da te resolucije ne sprejme, ker da ne gre za nasilja, marveč za pretirano službeno vnetost, za kar prejme krohot opozicije.

Splošna kritika našega centralizma.

Belgrad, 19. nov. (Izv.) V zakonodajnem odboru se je danes pričela načelna debata o zakonu o centralni upravi. Ta zakon je najvažnejši temeljni zakon za celokupno državno upravo. V njem bi morale biti direktive za to, na kakšen način naj bi se odslej uprava naše države vodila. To vprašanje je najvažnejše, kajti največ zla in največ gorja in največje nezadovoljstvo je bilo med prebivalstvom ravno vsled slabe uprave. Vzrok slabi upravi pa je ravno skrajni centralizem. Zato se je splošno mislilo, da se bo v tem zakonu vsaj neko-

dobrodošle. V njih bo narod našel nov forum, da pove svoje težnje in zahteve. Ta narod bo poskrbel, da oblastne skupščine ne bodo to, za kar jih mislijo napraviti jugoslovanski birokrati, ampak da bodo pot k pravi narodni avtonomiji združene Slovenije.

V tem znamenju, oblastne volitve, pozdravljene!

Prekinitev seje.

Nato dr. Drljević odgovarja notranjemu ministru in pravi, da ne gre tukaj za pretirano vnetost v službi, marveč da gre za dokazana nasilja, ki jih izvršujejo orožniki. Dr. Drljević svojih opisovanj ni mogel dokončati, ker mu je dr. Subotić v splošnem prepirlu odvzel besedo ter zapustil predsedniško mesto in dvorano brez vsakega razloga in prekinil sejo.

Nato je dr. Subotić izjavil, da je dr. Drljević kršil poslovnik in dostojanstvo narodne skupščine. Zato predlaga, da se iz zapisnika črta del njegovega govora, in da bo po seji predlagal, da se poslanec dr. Drljević izključi za tri seje.

Zemljoradnik Moskovljević pravi pri tej priliki, da je prišel radikalni poslanec Stjepo Kobasica pijan v skupščino, pa ga dr. Subotić ni izključil.

Nato se je prešlo na dnevni red, ki je bil v par minutah končan. Nato je dr. Subotić predlagal, da se dr. Drljević izključi od treh sej radi žalitve javnih organov.

Drljevićev zagovor.

Dr. Drljević odgovarja, da z ozirom na postopanje državnih organov, kakor tudi z ozirom na barbarstvo teh državnih organov, in ker je svoj predlog podpiral z izpovedmi poštenih ljudi, ugotavlja, da je predsednik narodne skupščine zapustil sejo brez vsakršnega razloga in dal povod za incident. Nadalje se je predsednik pregrešil nad parlamentarizmom, ker je odredil, da se črtajo gotove točke iz Drljevičevega govora. Ta režim presega režim pred vojno na Hrvatskem. Drljević navaja posamezne točke iz stenografskih zapisnikov sabornih sej in dokazuje, kaj se je lahko tam vse povedalo. Izjavlja, da poslovnika ni kršil, marveč da ga je kršil predsednik. Edino v tistem slučaju je on kršil poslovnik, ako se smatra pri nas parlament za vojašnico, v kateri je predsednik feldvebel, poslanci pa njegovi vojaki.

Drljević izključen od treh sej.

Večina je nato sprejela predsednikov predlog, da se poslanec dr. Drljević izključi od treh sej. Pri tej priliki je nastopila celokupna opozicija. Poslanec Pera Marković je zahteval besedo, da bi govoril h kršitvi poslovnika. Dr. Subotić mu besede ni dal, ampak je sejo zaključil in sklical prihodnjo za v terek.

Tekom razprave so se najbolj žalostno obnašali Radić-Pučljevi pristaši, ki so morali uvideti, da se bodo morali vrniti k programu, ki so ga pred letom dni zapustili. Njihov položaj je v zakonodajnem odboru bolj kot klavrn. Ne upajo si ziniti besedice, ampak slepo glasujejo z velikosrbskimi radikali. Radičevce zastopa poslanec Kelemina, ki je, kakor znano, tajnik zakonodajnega odbora.

Prvi je govoril samostojni demokrat Juraj Demetrović, ki je kritiziral pomanjkljivost zakona, ki določa delokrog posameznih ministrov. Nato je govoril o upravnem centralizmu in zagovarjal politični centralizem. Od tega zakona, pravi, da ne pričakuje mnogo dobrega. Zato bo glasoval proti.

Nato je govoril v imenu Jugoslovanskega kluba poslanec

DR. JOSIP HOHNJEC,

ki je v krepkih izjavanjih orisal stališče Slovenske ljudske stranke in izvajal:

Upravna oblast je najvažnejša državna oblast. Ona mora skrbeti za napredek duševnih in materialnih dobrin ljudstva. Z ozirom na to je v nekaterih ozirih skoro važnejša, kakor zakonodajna oblast. Vse življenje in vsa delavnost države je odvisna od uprave. Danes pa imamo upravo, za katero smo vsi istega mnenja, da ni dobra. Niti vladni poslanci ne oporekajo temu, da uprava ni dobra. Slaba uprava je posledica centralizma. Skrajni centralizem vedno rodi birokratizem. Pri nas je centralizem toliko slabši, ker ni v centrali dovolj dobrega uradništva. Zato ni čudno, če je tako. Na visokih mestih imamo maso nekvalificiranega uradništva, čeprav ne spadajo niti v poslednjo kategorijo. Znano je, da imajo države s centralizmom vedno slabšo upravo, za kar nudijo najboljši dokaz romanske države. Države z avtonomistično ureditvijo imajo vedno dobro upravo. Govornik navaja Nemčijo, Anglijo in ameriške Združene države. Značilno pa je, da je centralizem obenem tudi najlepša opora za pripravljanje poti k diktaturi. Skrajni centralizem mora brez dvoma voditi tudi k diktaturi, če se izvaja v posledicah, kakor se to godi v Italiji in Španiji. Slovenska ljudska stranka stoji na stališču reorganizacije države v smislu širokih samouprav. Ona dobro ve, da je demokracija brez širokih samouprav samo laž. Zato je Slovenska ljudska stranka proti temu zakonu, ker v njem ni niti sledu demokracije, marveč se vse osredotočuje v Belgradu. Celo sama centralistična vidovdanska ustava ne zahteva takšnega centralizma, kakršen se hoče izvajati s tem zakonom. Sama ustava daje v svojih odredbah možnost, da se oblastnim samoupravam s posebnim zakonom odredi njihovi delokrogi. Isto tudi zakon o samoupravnih skupščinah. Zato bi bila najboljša prilika že sedaj, da bi se že v tem zakonu določile funkcije in razširila, da bi se na ta način centrala razbremenila. V državi vlada veliko nezadovoljstvo nad gospodarsko krizo. To nezadovoljstvo in ta kriza sta posledica skrajno slabe uprave. Poslanec navaja konkretne slučaje, ki se lahko vsak dan opazujejo v Belgradu.

Nato kritizira sam zakon in nazorno slika redukcijo ministrstev na enajst. Kajti ta redukcija je samo iluzorna, ker se v zakonu določa, da se lahko imenuje neomejeno število ministrov brez portfeljev. Ministri brez portfeljev so navadni statisti, ki so dobro plačani, Istotako določa zakon funkcijo državnih podtajnikov. Dosedaj se še noben državni podtajnik ni pritoževal, da bi imel veliko dela. Nasprotno še vsak je dejal, da nima nobenega dela; tako so državni podtajniki boljše plačani kibici. Po kritiki nekaterih odredb tega zakona je posl. Hohnjec, ki je žel vesposlošno odobravanje celo pri radikalih, izjavil, da bo v podrobni debati navedel posamezne pomanjkljivosti zakona in da bo stavil posebne predloge.

Kot tretji je govoril v imenu demokratov poslanec

dr. Voja Marinković.

Ta zakon, je dejal, ima vse značilnosti tistih zakonov, ki določajo temelje državne organizacije. Takšen, kakršen je predložen, ta zakon ne bo nič pomagal in prav ničesar ne bo spremenil, če se ne bo poslabšal, potem ko bo stopil v veljavo. Absolutno je potrebna temeljna preosnova državne uprave. V prioriti sami centralnega sistema je, da mora centralna uprava dovesti do zmešnjave, čeprav bi imeli prvovrstni uradniški material. Poleg tega je danes materialno nemogoče, da bi ena oseba, namreč minister, ki odgovarja za vse delo, v svojem resoru, zmogla to delo. Friderik II. in Jožef II. sta delala po 16 ur na dan, in sicer takrat, ko država še ni bila or-

ganizatorično na takšni višini, kakor danes. Danes pa ministri ne delajo niti 6, niti 2 uri, marveč samo politizirajo, ker se nihče ne briga, kako je z ljudstvom in kako je z državo, marveč jim je samo na tem, kako se bodo vzdružili. V imenu demokratov izjavlja dr. Marinković svojo nujno zahtevo po decentralizaciji. O tem problemu širokih samouprav moramo resno razmišljati. Na podlagi možnosti, ki nam jih daje ustava, moramo storiti vse, da bo prišlo ljudstvo do čim večje veljave in neposrednejšega udeleževanja v javni upravi. On sam veruje, da se bo ustava morala spremeniti. Dokler se ne spremeni, je mnenja, da je nujno potrebno, da se izvede decentralizacija državne uprave! Navaja drastične primere pomanjkljivosti sedanje uprave, radi katere je nastopil popoln zastoj. Ne gre za to, ali se je število ministrstev zmanjšalo na enajst ali deset, ampak za to, ali državna uprava dela ali ne. On bi bil za dvajset ministrov, če bi le delali. Ker pa dvomi o njihovo delo, ker sploh dvomi, da bi mogel zakon s skrajno centralistično tendenco prinesiti kakšno izboljšanje, izjavlja, da bo glasoval proti zakonu.

Prihodnja seja zakonodajnega odbora se bo vršila jutri. Nadaljevala se bo načelna razprava o tem zakonu.

Volitve v oblastne skupščine se bodo res vršile.

Belgrad, 19. nov. (Izv.) Dopoldne se je vršila seja odbora, ki naj bi pretresal zakonski predlog samostojnih demokratov o spremembi zakona o samoupravnih oblastih. Zanimivo je, da so samostojni demokrati, ki so s tem predlogom delali demagoško agitacijo, takoj izjavili, da odstopajo od svojega predloga, češ da so se itak razpisale oblastne volitve, namesto da bi se potegovali za to, da bi se spremembe, če so dobre, sprejele. Na seji je minister izjavil, da se bodo 23. januarja vršile oblastne volitve in da bo v kratkem izšel kraljevi ukaz.

HPS IN VOLITVE V OBLASTNE SKUPŠČINE.

Zagreb, 19. nov. (Izv.) Kakor smo izvedeli iz krogov Hrvatske pučke stranke, bo HPS pri volitvah v oblastne skupščine v mariborski oblasti postavila v Medjimurju svojo lastno kandidatno listo. Nastopila pa bo z istim socialnim programom, kakor Slovenska ljudska stranka, samo da bo zahtevala pripojitev Medjimurja k zagrebski veliki županiji.

INTERVENCIJA POSL. PUŠENJAKA V ZADEVI PREDVOJNIH RENT.

Belgrad, 19. nov. (Izv.) Posl. Vladimir Pušenjak je stavil na fin. ministra vprašanje radi izplačila tekočih in zaostalih obresti predvojni avstrijskih in ogrskih rent, katerih izplačilo je država prevzela v smislu innsbruskega sporazuma in postavila v proračun kredit 8 milijonov Din. Nadaljevali radi konvencij predvojni avstrijskih rent v smislu obljub, danih regulacijskim hranilnicam itd. Poslanec je zahteval, da se obresti izplačajo in da se konverzija takoj izvrši.

RADIČEVO ŽALOSTNO POTOVANJE PO BOSNI.

Sarajevo, 19. nov. (Izv.) Danes zvečer je prispel semkaj s svojim spremstvom Stjepan Radić. Današnja radikalna »Svoboda« piše, da so predčerašnjim napadli na poti Breže — Visoko trije mladeniči avto, v katerem se je vozil Stjepan Radić. Proti avtu so metali kamenje, gnali jajca in konjsko blato. V avtu, ki je sledil Radićevemu, sta se vozila Habiđija Hadžić in dr. Bečarić, ki sta pričela streljati na napadalce z revolverjem, in jih tako pregnala.

RADE PASIČEVE AFERE.

Belgrad, 19. novembra. (Izv.) Dopoldne se je vršila seja anketnega odbora, na kateri se je prečitlo poročilo Stanomira Subića, komisarja trgovinskega ministrstva, ki je pregledoval Slavensko banko v Zagrebu in podružnico v Beogradu, koliko je dobil Rade Pašić na račun svojih posredovanj. Zadeva se bo razpravljala na jutrišnji seji.

ANGJELINOVIČ PRED SODNIKI.

Zagreb, 19. nov. (Izv.) Danes se je tukaj nadaljevala razprava proti dr. Berislavu Angjelinoviču. Zaslišana sta bila stražarja Putošlin in Usin, ki sta izjavila, da je Angjelinovič streljal iz revolverja. Kako veliko zanimanje vlada za ta proces v Zagrebu, dokazuje dejstvo, da je ogromna masa radovednih meščanov navalila v razpravno dvorano, v kateri niso vsi mogli dobiti prostora.

PO KONFERENCI V ODESI.

Angora, 19. nov. (Izv.) Zunanji minister Tevfik Rudiž-bej je prišel v Angoro, kjer so ga na postaji pozdravili predsed. vlade, člani vlade in mnogi narodni poslanci. Do sestanka v Odesi je prišlo zato, da bi se izmenjala prijateljska gledanja o vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Ministra zunanjih zadev Zveze ruskih sovjetskih republik in Turčije sta ponovno ugotovila pravilnost njune politike, ki gre za tem, da se čuvata mir in varnost. Francoska agencija je pooblaščenca izjaviti, da ima sestanek značaj izmenjave mišljenj med obema državama. Vesti o snovanju nekakšnega vzhodnega bloka so popolnoma neosnovane.

Madjarske volitve v znamenju terorja.

Budimpešta, 19. nov. (Izv.) Vlada je postavila 173 oficijelnih kandidatov za bodoče volitve. Krščansko-socialna gospodarska stranka je postavila 39 kandidatov. V vseh 199 volilnih okrožjih nastopi v volivni borbi 700 kandidatov. Soglasne volitve bodo najbrž samo v dveh okrožjih, in sicer v Jazberenyju, kjer kandidira grof Apponyi, in v Köröndu, kjer kandidira grof Anton Sigray.

Budimpešta, 19. nov. (Izv.) Vsi vladni kandidati so že odpotovali v svoja volilna okrožja, da prične z volivno agitacijo. Tudi ministrski predsednik grof Bethlen je odpotoval v Szecseny, odkoder se poda v Debreczin.

Budimpešta, 19. nov. (Izv.) V volivnih krogih presoja izid volitev jako optimistično. Vlada upa, da bo dobila 190 mandatorov; opoziciji prisoja komaj 50 mandatorov. Vlada ni postavila odličnim parlamentarnim osebnostim nobenih protikandidatov. Raditega se v splošnem računa s soglasno izvolitvijo grofa Alberta Apponyja in predsednika krščansko-socialne gospodarske stranke grofa Ivana Zichyja.

Dunaj, 19. nov. (Izv.) Iz vseh delov države

prihajajo po poročilih iz Budimpešte vesti o velikem terorju, ki ga izvajajo oblasti proti kandidatom opozicionalnih strank. »Eti Kurier« poroča, da je prejšnjega poslanca Drodzdyja, ki pripada radikalni opoziciji, pozval k redu višji sodnik v Tolnatamasi. Orožniki so medtem izvršili preiskavo v hotelski sobi, kjer se je Drodzdy nastanil. Nato so še izvršili telesno preiskavo, ki pa ni izkazala nič obremenilnega. Končno je višji sodnik izjavil, da ne bo pripustil, da bi se v njegovem okrožju znila le ena besedica o agrarni reformi. Slična poročila prihajajo iz vseh provincialnih mest. V splošnem skušajo oblasti za vsako ceno in z vsemi sredstvi preprečiti volivno agitacijo opozicionalnih poslancev.

Budimpešta, 19. nov. (Izv.) Danes objavljena kandidatna lista soc. demokrat. stranke kaže, da so znova postavljeni kandidati vsi prejšnji soc. demokratski poslanci razven dveh. Sestava kandidatne liste tudi dokazuje, da so se med soc. demokrati zadržala nasprotja, ki so v zadnjem času ogrožala enoten nastop stranke pri volitvah.

Preganjanje cerkve v Mehiki.

Mehiko, 19. nov. (Izv.) V vsej Ameriki je vzbudil veliko pozornost članek nadškofa v Baltimore, Curleya, ki je primas Združenih držav. Skoro vsi katoliški listi v Ameriki so ga objavili. Ameriški cerkveni knez namreč obdoljuje vladu Združenih držav in samega predsednika Coolidgea, da sta odobravala preganjanje katoliške cerkve v Mehiki. Knez trdi, da so v Washingtonu stalno podpirali tiste mehičanske vlade, ki so imele v svojem programu izvedbo cerkvi sovražne ustave iz leta 1917., čeprav te ustave ni odobrilo nobeno redno zakonodajno telo, ampak so jo oktroirali nasilni diktatorji. Nadškof opozarja, da so metodisti in druge sekte vedno znova pozivali in še vedno pozivajo vladu Združenih držav, naj podpira vse kulturnobojnežne od Obregona do Callesa. Samo zato, ker mehičanski nasilniki to vedo, se upajo nastopiti proti cerkvi s toliko krutostjo. Metodisti, ki so zavezniki prostozidarjev, vriskajo pri vsaki priliki, kadar zadajo mehičanski preganjalci katoličanom nove hude udarce. To strašno dejstvo je znano vsakemu, ki pozna razmere v Mehiki. Zato dela nadškof za preganjanje v Mehiki odgovorno tudi vladu Združenih držav.

London, 19. nov. (Izv.) Po poročilih iz Newyorka se pripravljajo v Mehiki novi nemiri. V Banderilla v državi Veracruz so vdrli uporniki v tamošnje garnizije. Tolpa 500 Indijancev je napadla vladne čete blizu Ortexa v državi Sanora. 500 mož vladnih čet je v boju padlo.

Gospodarska konferenca

Zeneva, 19. nov. (Izv.) Na seji odbora za pripravo svetovne gospodarske konference se je odobrilo poročilo predsednika odbora Theunisa. Poročilo je bilo izdelano za svet Društva narodov in se v njem predlaga, da bi se naj sklicala svetovna gospodarska konferenca dne 4. maja 1927. Po tem načrtu naj obsega dnevni red konference pet kategorij, ki se tičejo: 1. današnjega gospodarskega stanja, 2. gospodarskih vzrokov, ki so velikega pomena za svetovni mir, 3. trgovine, 4. industrije in 5. poljedelstva. Ni pa še gotovo, če pridejo na dnevni red konference tudi finančni problemi.

Zeneva, 19. nov. (Izv.) V tajništvu Društva narodov so se pojavile vesti, da se svetovna gospodarska konferenca ne bo vršila v Zenevi, ampak v nekem drugem velikem evropskem trgovskem mestu. V tem slučaju bi bila Rusija pripravljena, da se po svojih zastopnikih udeleži te konference. Kot kraj, kjer naj se vrši ta svetovna gospodarska konferenca, se imenuje Amsterdam.

Ponižni Mussolini.

Pariz, 18. nov. (Izv.) »Matin« objavlja intervju, ki ga je dal Mussolini Jules Sauerweinu. Mussolini izjavlja, da je dal francoski vladi z ozirom na Garibaldijevo afero in protifrancoške demonstracije v Italiji najtočnejša in odkrita pojasnila. Z zadovoljstvom ugotavlja, da francoska vlada te zadeve ni izrabljala. Splošno smatra Mussolini te afere za absolutno škandalozne. On je osebno ogorčen nad tem in ni samo podvzel izredno ostre odredbe, ampak je tudi ukazal, da se take stvari ne smejo ponavljati. Jeza italijanskega naroda se obrača proti Franciji zato, ker izgleda, da je to dežela, kjer se zbirajo zaročniki in sovražniki fašistovskega režima. Italijansko ljudstvo trpi veliko število ruskih, macedonskih in albanskih beguncev. Mussolini jih noče izganjati. Ne sme se pa zamenjati azilska pravica z zlorabo te pravice. Treba je najti policijska sredstva, da se take zlorabe preprečijo. Tega ne povdarja radi sebe, ampak radi soglasja med dvema sosednjima državama. Glede Tunisa so sedaj odpravljene vse težave.

NEMŠKA ZMAGA V VZHODI SLEZIJI.

Berlin, 19. nov. (Izv.) Po časopisnih poročilih so si pri vzhodno-slezijskih občinskih volitvah priborili Nemci 335 mandatorov, Poljaki pa 265 mandatorov.

Vstaja proti sovjetom?

Berlin, 19. nov. (Izv.) V krogih tukajšnjih ruskih emigrantov se širijo vesti o vstaji v sovjetsko-ruskem guvernementu Pakov. Nad Pakovom ter dvema sosednjima guvernementoma je bilo baje 10. novembra proglašeno obredno stanje. Vstaška krđela kmetov so pod vodstvom prejšnjih carističnih častnikov napadla čete sovjetske vojske. Iz Moskve so takoj poslali oddelke konjenice in strojnih pušk v vstaško ozemlje. Uporniki širijo letake s podpisom velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča. Kmetstva krđela so baje pridrla že do mesta Ostrova. Akcija, da upor zaduši, je v polnem teku. Doslej so sovjetska oblastva aretirala veliko število upornikov. V Pskovu je bilo ustreljenih 20 oseb, med temi 12 prejšnjih častnikov.

Upor v Braziliji.

Buenos Aires, 19. nov. (Izv.) Po poročilih je v braziljanski državi Rio Grande do Sul izbruhnila revolucija. Uporniki so nastopili v mestih St. Gabriel, St. Maria in Bage. Vlada je poslala proti upornemu vojaštvu svoje čete. Med vladnim in upornim vojaštvom je prišlo do spopada. Uporniki so iz letal metali bombe na mesto St. Maria. Razrušena je bila neka banka in več velikih hotelov.

Revolucija v Chile.

Santiago de Chile, 19. nov. (Izv.) Tu je spet izbruhnila vojaška revolucija, ki je prisilila vladu k demisiji. Mornarica se baje vojski ne bo pokorila.

Briand-Čičerin-Stresemann.

Moskva, 19. nov. (Izv.) Semkaj je prispel iz Odesa komisar za zunanje zadeve Čičerin. Potrjujejo se vesti, da odpotuje Čičerin v kratkem v Pariz, kjer naj bi se 24. novembra sestel z Briandom. V medsebojnem razgovoru si bosta izmenjala misli glede vprašanj, ki interresirajo Francijo in sovjetsko Rusijo, posebno pa vprašanje ureditve predvojni ruskih dolgov.

Berlin, 19. nov. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih se vzdržujejo vesti o bližnjem sestanku Brianda, Čičerina in Stresemanna. Na tem sestanku se bodo uredila vsa sporna vprašanja, ki se tičejo teh treh držav.

Stresemann gre Ženevo.

Berlin, 19. nov. (Izv.) »Berliner Tagblatt« poroča, da je precej gotovo, da se bo udeležil decembrskega zasedanja Zveze narodov dr. Stresemann osebno. Računa se, da se bo dne 8. decembra, ko se sestane svet Društva narodov, precej razširilo vprašanje razorožitve in vojaške kontrole nad Nemčijo. V tem slučaju bi bil še samo potreben osebni razgovor treh zunanjih ministrov. Dr. Stresemann namerava rešiti vprašanje vojaške kontrole na posebnih konferenci z Briandom in Chamberlainom.

Kafandaris bodoči predsednik grške vlade.

Atene, 19. nov. (Izv.) G. Kondilis je izjavil, da so poslednje volitve dokazale, kako lažnarja je trditelj rojalistov, da je narod za monarhijo. O svojih načrtih je Kondilis povedal: »Če bi vlada, ki se bo sestavila iz republikanske večine, ne našla dovolj opore v parlamentu, bomo šli na nove volitve, ker smo prepričani, da bo koncentracija republikanskih sil dala Grčiji močno in trajno vladu. Po volitvah 7. novembra ni več mogoče razpravljati o obliki režima.« Kondilis misli, da bo novi kabinet sestavil Kafandaris s pomočjo Metaxasa. Glede zunanje politike je dejal Kondilis, da je treba le še urediti vprašanje grških dolgov v Angliji in vprašanje trgovskih odnošajev s kraljevino SHS, pri čemer pride v poštev zlasti Solunsko pristanišče.

Atene, 19. nov. (Izv.) Parlament je sklican za 26. november. Sestavo nove vlade prevzame baje Kafandaris, vodja napredne stranke.

Beležke

△ Osnova za kritiko ustave, pravi »Narod«, da bo delo in funkcioniranje oblastnih skupščin. »Kadar prično oblastne skupščine funkcionirati, se šele pokaže prava vrednost vidovdanske ustave. Izkaže se, kako se bo obnesla delitev dela med centralno zakonodajo in oblastnimi samoupravnimi institucijami.« To so »Narodove« besede. »Jutro« pa meni nič tebi nič trdi, da oblastne skupščine morajo izvršeno delati, če bodo le poslanci sposobni za delo: »Če ne bodo skupščine delale, in dobro delale, jih bo sodil narod.« O tem bi lahko napisali repliko: SDS jutraj in popoldne. Lahko pa tudi ugotovimo — in to je važnejše — da jutrovi še sedaj računajo, da v bodoči oblastni skupščini ne bodo imeli nobene besede in že sedaj polemizirajo proti bodočim poslancem skupščine.

△ Zmaga Narodnega bloka v februarjskih volitvah 1925 je postavila samoupravno vprašanje definitivno na dnevni red, pravi »Jutro«. Prvič, kdaj smo sploh imeli kako zmago Narodnega bloka? Ta naslov sta dala Zupančič in Žerjav svojemu skupnemu nastopu v Sloveniji, drugod pa radikali o takih limanicah, kakršne so jutrovi nastavili ubogim slovenskim radiokalom, sploh niso hoteli nič slišati. Drugič, ali so bile oblastne volitve kdaj resno v debati, ko smo imeli PP režim? Nikoli. Prav je, da »Jutro« pričinja volivni boj s potvarjanjem zgodovine, bodo ljudje vsaj vedeli, s kom imajo opraviti. V volivnih pripravah bo to zelo prav prišlo.

△ Ogromen pomen pripisuje »Jutro« oblastnim volitvam. Prav! Tudi mi pravimo, da bodo oblastne volitve imele ta pomen, da bo SDS znova pokazala, da v Sloveniji ne predstavlja ničesar. To je že precejšen pomen, ogromen pa ni.

△ Deželni zbori, ki so delali zakone z isto veljavo, kot so jo imeli državni zakoni, jutrovcem niso nič, oblasti, ki imajo pravico delati uredbe, ki jih osrednja vlada vsak dan lahko razveljavi, te so v milosti pri jutrovcih. Tak zaговор je pač mogoče opraviti le s pregovorom: Vsak berač svoje malho hvali.

△ Avtonomiste poganja »Jutro« v ropotarnico, volivci pa bodo tja poslali »Jutrovce«.

△ Z elanom gre SDS v oblastne volitve, pravi dr. Žerjav, in sicer s takim elanom kot nobena druga stranka. Mi smo uverjeni, da bo ta elan tako hud, da bo poglal SDS v — prepad.

△ Oblastna skupščina bo imela dolžnost, da bo temelj ujedinjene Slovenije. Čeprav brez zakonodajne pravice, bo vendar ljubljanska oblastna skupščina nekaj slovenski parlament in zato mora skrbeti slovenska javnost, da pridejo v njo le pravi zastopniki slovenskega naroda. Tako pravi »Narodni Dnevnik«. Podpišemo. Radovedni pa smo, kako stališče bo zavzemal ta list v volivni borbi in katere kandidate bo priporočal. Bomo videli.

Trst propada.

Rim, 19. nov. (Izv.) »Giornale d'Italia« ugotavlja na podlagi statistične bilance, ki jo je izdala tržaška trgovska zbornica, nazadovanje tržaškega pristaniškega prometa tudi v mesecu oktobru. V zadnjih 10 mesecih je nazadoval promet v tržaški luki za 15 odstotkov. Temu zlu je mogoče od pomoči — tako svetuje »Giornale d'Italia« — le na ta način, da se zgradi predliska železnica. Mogoče se bodo izboljšale razmere po sklenitvi trgovskega dogovora z Nemčijo.

Slovaki se še pogajajo.

Praga, 19. nov. (Izv.) »Venkov« poroča iz dobro poučenih krogov, da se bodo nadaljevala pogajanja med zastopniki slovaške ljudske stranke in min. predsed. Švehlo za vstop v vladu.

Angleški rudarji.

London, 19. nov. (Izv.) Konferenca rudarskih delegatov se je danes opoldne prekinila do pol 15. Medtem se je sestel izvršilni odbor, da pripravi predloge za zborovanje delegatov.

London, 19. nov. (Izv.) Na željo konference rudarskih delegatov se je sestel danes popoldne k seji izvršilni odbor rudarske stavke, da pripravi potrebne predloge za konferenco delegatov. Izvršilni odbor je sklenil, da se po svojem zastopniku deleži kongresa ruskih strokovnih organizacij in se na tak način odzove njihovu povabilu. Kot zastopnik angleških rudarjev na tej konferenci je izvoljen Cook, ki odpotuje meseca decembra v Rusijo.

Ileana in Albrecht Habsburg.

Budimpešta, 19. nov. (Izv.) V merodajnih krogih se ugotavlja, da so vse vesti o predstoječi zaroki princese Ileana z nadvojvodo Albrechtom brez vsake podlage. Z razširjanjem takšnih in sličnih vesti hočejo nečestovorni krogi še stopnjevati negotovost, ki vlada v pogledu rešitve kraljevskega vprašanja na Mažarskem.

SPRAVA MED KOMUNISTI.

Pariz, 19. nov. (Izv.) Po poročilu, ki ga prinaša »Vossische Zeitung«, bodo ruski opozicionalni voditelji sprejeti zopet v državno službo. Tako bo prideljen Sokolnikov partiškemu poslanstvu, Kamenjev pa pride za poslanika v Tokio.

Kaj se godi doma

Branko Pintar priznal umor.

SPLOŠNO ZASLIŠEVANJE V POLICIJSKEM ZAPORU.

Ko so umora Karla Primožiča osumljenega mesarja Branka Pintarja v četrtek dopoldne pripeljali po dolgi vožnji — 269 km — v Ljubljano in ga pripravili v samotno celico policijskih zaporov justične palače, je pol. nadzornik g. Fran Zajdela, upoštevajoč psihološki moment aretirane, sklenil, da zasliši Pintarja o vseh podrobnostih šele drugi dan, pa tudi sam je bil potreben počitka, ker je bil neprestano 48 ur na nogah.

Branko Pintar je bil v celici na videz miren, toda v notranjosti je trpel težko duševno borbo. Ni mnogo spal. Zjutraj je takoj vstal in nepremično zrl proti celičnim vratom, pričakujoč ure odločitve. Pripravil se je, da pove po resnici vse, kako se je zgodilo. Tako dela le človek, ki ni zločinec po naravi, marveč postane zločinec po priložnosti.

Pol. nadzornik g. Fran Zajdela je danes ob 9.30 dopoldne prišel generalno zasliševanje osumljenca Branka Pintarja, ki je brez odmora trajalo do 4 popoldne. Med zasliševanjem opoldne, ko se je sestavljal že zapisnik, je mladi Branko zavžil polagoma svoje skromno kosilce, kakršno nudijo v policijskih zaporih aretirancem. G. Zajdela je vstopil s primerno resnostjo in vljudnostjo v Pintarjevo celico. Pričeli so se sprva običajni razgovori o docela postranskih, navidezno brezpomembnih zadevah. Branko Pintar je ves čas kazal neko mirnost in pripravljenost na vse, kakor bi hotel reči: »Gospod, jaz sem že sklenil račune! Napravite hitro!«

Razgovori so se bolj in bolj stopnjevali. Zajdela so se nato komplicirana vprašanja sedaj o tej okolnosti, a nato o povsem drugi dijamentralno si nasprotni stvari. Branko Pintar je na vsako vprašanje odgovarjal z »da« ali »ne«. Prišel je kritičen moment, ko je bilo treba odgovarjati na nadzornikovo vprašanje, ali je on umoril Karla Primožiča, takrat je Branko Pintar z drhtečim glasom in skesano izjavil: »Res sem ga umoril!«

Med zasliševanjem si je g. nadzornik notiral glavne in temeljno važne okolnosti, na kar se je pričelo okoli opoldne sestavljanje zelo obširnega zapisnika, ki je trajalo do 4 popoldne. Zapisnik obsega 18 strani.

Iz Brankovega življenja.

Sam vase udan in miren je Branko očrtal v grobih linijah svojo mladost, ki je bila zelo zane-marjena brez cvetja in mladeniške radosti, kajti njegova mati, vdana alkoholcu, se ni mnogo brigala za njegovo vzgojo. Ko je odrasel, so ga dali učiti mesarske obrti. Učil se je kot vajenec dve leti pri mesarju Toniiju na Poljanski cesti. Radi nekake navzkrižja je prekinil učno dobo. Kot navaden težak je nato delal pri stavbni tvrdki inž. Dukić več mesecev, od tu je prišel zopet kot mesarski vajenec k nekemu mesarju v Trbovlje, toda le za malo časa. Romal je v Zagreb, kjer ga je sprejel za mesarskega vajenca mesar Mate Patašić na Illici. Tu so se mu pojavile velike ovire. Mesarska zadruga se je branila mu priznati že absolvirano učno dobo v Ljubljani. Zapustil je mesnico ter se dalje časa preživljal kot navaden ročni delavec. Kruh si je služil z veliko težavo. Prišel je nazaj v Ljubljano, kjer je bil dolgo časa brez posla. Meseca februarja je po posredovanju nekega zagrebškega mesarja dobil mesto kot vajenec pri mesarju Kazimirju Pintarju v Lokvah pri Delnicah. Ta kraj je divje romantičen. Kotlina je od vseh strani obdana z gostimi in strmimi gozdovi. Kot vajenec je Branko nastopil pri svojem novem gospodarju 1. marca t. l. in bi po dogovoru moral služiti do novega leta.

Nesreča je hotela, da je Kazimirja Pintarja zadela kap ter je po treh tednih umrl. Začetkom meseca oktobra je Branko Pintar prevzel od vdove mesnico v najem. Zabredel je v dolgove. Iskal je brezupno rešitve v Ljubljani, tu se je nadejal, da

dobi po naključju človeka, ki bi mu pomagal. V nedeljo, dne 31. oktobra je kratkoma zaprl mesnico ter se napotil v Ljubljano, rekoč: »Grem tja po denar!«

Srečanje s Primožičem.

Branko Pintar je 2. novembra prišel v Ljubljano. Imel je nekaj denarja. Taval je okrog in študiral, kako bi se rešil dolgov in kje naj bi našel kakega finančnika. Eno noč je tudi krogal. Dne 4. novembra pa je Branko po naključju srečal na Starem trgu pred Zalaznikom svojega starega znanca iz leta 1922., ko je bil še vajenec pri mesarju Toniiju, sejmarija Karola Primožiča. Ta ga je takoj povabil k Zalazniku na kavo. Od tam sta šla na Primožičevo stanovanje, seboj noseč liter vina in kruh. Na stanovanje je pozneje prišel trgovec Miha Simončič z Ilovice, kateremu je Primožič omenil, da je njegov prijatelj, mesar v Lokvah pri Delnicah, pristavljajoč: »Saj Lokve poznate, ker si bil tam večkrat na sejmu.« Simončič je po odkritju umora postal ena glavnih prič, ki je pomogla, da so izsledili morilca. Ko se je Simončič odstranil, sta oba ostala še nekaj časa doma ter se sporazumela, da Primožič njega prenoči. Zvečer sta se ločila in dogovorila, da se točno ob 9.30 ponoči sestaneta pred hišo na Šentjakobskem trgu.

Branko Primožič je odšel nato v gostilno pri »Kolovratu« pred Škofijo, kjer je naročil za večerjo guljaš in spil četrto vina, čakajoč ure domjenega sestanka. Ob 9.30, malo prej, je odšel Branko v Rožno ulico. Pred hišo ga je že čakal prijatelj Primožič. Odklenila sta in šla v malo, zatohlo sobo, v kateri je bilo nakopičenega precej blaga. Primožič je Branku postljal na tleh. Luč je vso noč gorela. Sekira je bila že preje v sobi, ker jo je tja prinesel Primožič, ki je hotel zakuriti v peči... Tako zatrjuje Branko in opisuje kritični moment umora kratko:

»Dal mi ni miru! V prepiru sem zagrabil za sekiro, butnil z njo po glavi. Tolkel sem kar naprej, sam ne vem kolikokrat. Ko sem videl, da je ubit, sem ga na postelji zravnal in nanj naložil blago.«

Branko je že popreje, po sta legla spat, opazil, kam je Primožič položil denarnico in tri ključe.

Branko je nadaljeval mirno, indiferenten za vse, brez vsakega zločincem lastnega cinizma:

»Denar sem preštel. Vsega skupaj je bilo 9300 Din. Druge papirje in listke sem zmetal iz listnice v stran. Upihnil sem luč in odšel ven. Vrata stanovanja sem nato zaklenil. Ko sem prišel ven na prosto, je zvonilo — jutru...«

V jesenskem času zvonil jutru ob 4 zjutraj.

Taval je po Ljubljani. Drugi dan v petek je nakupil razne potrebščine, nakar se je zvečer z znancom Antonom Šturmom odpeljal nazaj v Lokve.

Branko Pintar je zanikal, da bi popreje Primožiča prosil za posojilo, pač pa mu je umorjeni prejšnja leta obetal hišo, če mu ostane zvest.

Policija je z večeršnjim dnem zaključila svoja poizvedovanja. Danes se sestavi ovdaba proti Branku Pintarju radi roparskega umora. Pintar se obenem izroči danes iz policijskega zapore v preiskovalni zapor deželnega sodišča.

Z Brankom Pintarjem v Lokvah skupno aretirani Anton Šturm je bil večer ob 4 popoldne po kratkem zaslišanju izpuščen na svobodo, ker se je zkazalo, da ni v nikakoli posredni ali neposredni zvezi z umorom v Rožni ulici.

Najlepših samoveznic

kravat in modnih potrebščin ter najboljšega perila si more vsakdo nakupiti prav po nizkih cenah pri tvrdki

DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA.

Rdeči križ za poplavljenice.

V zadnjih dneh je oblastni odbor Rdečega križa razdeljeval že drugi izdatne zneske poplavljenecem v okrajih Logatec, Kranj in Ljubljana-okolica. Delitev so izvršile v ta namen sestavljene komisije po seznamih, izgotovljenih na podlagi uradnih ugotovitev in predlogov, ter s pomočjo krajevnih činiteljev, ki so tudi prevzeli odgovornost, da je prišla podpora v roke potrebnim poplavljenecem.

Dne 16. t. m. je šla komisija, sestojeca iz okrajnega glavarja, okrajnega ekonoma in odposlancev Oblastnega odbora Rdečega križa v Polhov gradec, kjer je razdelila znatne zneske in nekaj obroke med poplavljenice občine Črni vrh in Polhov gradec. Ljudje so s hvaležnostjo sprejemali darove Rdečega križa ter kazali veliko zaupanje tej človekoljubni organizaciji. Saj se je pa tudi Rdeči križ takoj v začetku poplavl v svo vneto poprijel dela, da vsaj nekoliko olajša bedo nesrečnim poplavljenecem.

Slovenska javnost je po večini imevala strem-ljenje in vzvišeno akcijo Rdečega križa, ter pripomogla z lepimi prispevki. Vendar jih je pa mnogo, ki v svojem sijajnem gmotnem položaju niso poj-movali bede poplavljenecem in niso razumeli ogromnega človekoljubnega dela Rdečega križa.

Odpriete roke, odprite srce! Nihče nima pravice uživati blagostanja, ako nima v svojem srcu čuta ljubezni do trpečega brata. — Pisarna Rdečega križa v Wolfovi ulici 5, položnica štev. 11.862.

Pilštanjski plaz.

Plaz je vedno večji strah za ljudi: kam ho-čejo spraviti sebe, svoje pohištvo, svojo živino, če ne bo miru? Vedno večjo skrb dela oblastem, ker jim dela velike preglavice zavoljo svojega vedno širšega obsega, posebno pa še zavoljo svoje globokosti. Na delu je 60 vojakov, pa to je še vse premalo; prosili so že velikega župana v Mariboru za novo pomoč, še za nadaljnjih 50 vojakov. Malo sitnosti jim sicer dela preskrbovanje z živežem. Imajo svojo kuhinjo. Živila jim pa privaža lastni voz naravnost iz Celja. Pa vsa stvar gre prepočas. Danes, 16. novembra, na primer so bili vojaki brez mesa in brez kruha. Tukaj je pa seveda težko

Slovinci v Italiji

Il porcaro serbo.

Il Popolo di Trieste, uradno glasilo fašistovske stranke, ki je danes na vladi v Italiji, s katero nas veže pogodba prijateljstva, piše v nedelj-ski številki dobesedno: »Nemogoče si je misliti, da je kmet lahko dostojno vzgojena oseba; toda kadar nosi kmet pridevek »slovenski«, naletimo v njem na vzvišene lastnosti, ki iz človeka napravi-jo žival. Nekdo je Gabriele D'Annunzio definiral slovenskega kmeta takole: »il laido porcaro serbot (umazan srbski pastir), brčkone radi tega, ker se takrat ta kmet še ni pokazal v vsej svoji idijotski bestialnosti. Poglejmo torej, kako daleč lahko dosepe miselnost tega umazanega svinjskega pastirja. V Selu pri Ronkih je pietetala italijanskega vojaka že leta 1918., ob cesti, ki pelje na Doberdob, postavila majhno piramido iz kamenja in na štiri-oglati ploščo vsekala par besed ljubezni in hvaležnosti za brate, ki so padli. Vojni dogodki so hoteli, da so se naše čete umaknile na Piavo; sovraž-niki pa, ki so bili vojaki, so respektirali ta spomenik in morda so ga okrasili s cveticami. Slovenski kmet pa, ki ni vojak, ker je samo kmetav-zar, je nekega večera razbil mramornato ploščo. Nekdo je videl oddaleč, kako je bil izvršen ta idi-jotski čin in je povedal, da sta to bila dva slo-venska kmeta iz Doberdoba, dva umazana kmetav-zarja, ki gotovo ne delata časti prebivalstvu tega kraja. In ker je vzgoja odraslih kmetov izro-čena duhovniku, bi bili mi mnenja, da bi zelo častiti župnik v tej občini čimprej poučil svojo čredo, kako je treba živeti med kulturnimi ljudmi.«

Na psovke uradnega glasila fašistovske stran-ke ne bomo odgovarjali. Slovenski kmet ostane to,

dobiti večje množine živeža, ker trpi okraj sam letos pomanjkanje; posebno nam primanjkuje naj-bolj potrebnih reči — krompirja in fižola. Gotovo bi bilo dobro, če bi k delu pritegnili tudi več do-mačinov; danes delata še samo dva. Ti bi imeli svojo hrano; med ljudi bi pa prišlo tudi nekaj denarja, ki so ga večinoma tako zelo potrebni.

Nova deložacija.

Včeraj dopoldne so prisilno izpraznili sobico, ki jo je imela več let nakazano zasebna učiteljica v palači na Alaksandrovi cesti 11, v kateri imajo mnogo razkošnih stanovanj maloštevilne, seveda bogate rodbine. Zanimivo je pri tem dejstvo, da izpraznjene sobe radi nerešenega ugovora ne more zasesti stranka, ki jej je stanovanje nakazano in bo torej soba ostala — prazna. Stanovanjski urad se je zadnji dve leti mnogo trudil, da bi gospo-dični, ki je sodej ne samo brez strehe, ampak tudi brez zasluzka, pripomogel do stanovanja, toda brez uspeha. Nakazovali so ji samo take sobe, ki jih gospodarji ne odstopajo in vlagajo rekurze, ali pa take, ki so zanjo nesprijetljive, kot n. pr. velika sobana v Cekinovem gradu, kamor bi si v temnih in mokrih zimskih večerih pač ne upala nobena učenka. Niso jej pa nakazali sobe, ki bi jo bil rad oddal hišni gospodar in bi bila primerna za njen zaslužek. Kdo nosi vso odgovornost v teh razme-rah?

Kaj naredi strah pred policijo.

Ljubljanski stražniki so kaj natančni in pre-gledajo zadnji kottiček, samo da iztaknejo kaj sum-ljivega. Tako je te dni preiskoval neki stražnik senik na Kapiteljski ulici. Posvetil je z električno svetilko v seno in že se je ustrašila temna po-stava, — neki zaspani možki, ki je hotel v senu prebiti noč. Naglih korakov je stekel k lini in skočil tri metre globoko na ulico. Stražnik seveda za njim, toda po stopnicah. Na ulici najde zaspanca, ležečega za vozom in milo stokajočega. Pri skoku si je izvil nogo. Na policijsko ga vprašali, zakaj se je tako hudo ustrašil stražnika, nakar je odvr-nil: »Ah, kar nekaj mi je šinilo v glavo, pa sem skočil.« Ker na policijski ne vedo nič slabega o njem, so ga oddali v bolnico.

kar je, slovenski kmet je tudi pokazal, da zna biti vojak in mu tako sramotenje en bo prav nič zmanj-šalo ugleda, ki ga uživa pred vsem svetom radi svoje visoke kulture. »Popolo di Trieste« naj po-mete pred svojim pragom in naj rajše skrbi za civilizacijo svojega naroda, pri katerem doseže v gotovih krajih nepismenost 67%, medtem ko slo-venski narod nepismenosti sploh ne pozna. Govo-rimo seveda o razmerah, dokler je bila ljudska šola na Primorskem slovenska in dokler niso razni filozofi, kakor Gentile in Fedele, napravili iz nje vzgojevalnice analfabetov. Namen Popola je pro-zoren. Proti primorskim Slovincem, ki so se ko-maj oddahnili od zadnjega divjanja v Gorici in po Istri, naj se organizira nova kazenska ekspedicija kakor ona radi poškode spomenika na Krnu. Iz slovenskih domov naj bi se zopet dvignil plamen proti nebu, naši Kraševci naj bi se razpršili po kraških jamah in vzeli s seboj bolnike in poro-dnice, kakor se je takrat zgodilo v Drežnici, kjer je nesrečna mati v gozdu povila dete.

Krnski dogodki so že za nami. Ze takrat je uradna perfektorna komisija iz Gorice ugotovila, da je spomenik na Krnu poškovala strela, a kljub temu so bili slovenski pastirji obojeni; po-zneje je strela razbila še ostanke spomenika in celo italijanski listi so pisali, da je brčkone po-kvarila spomenik strela. Vse to ni nič pomagalo. Prizivno sodišče je obsodbo potrdilo. Krn naj bi se sedaj ponovil! Pameten človek ne more verjeti, da bi nekdo (gotovo fašist) mirno od daleč gledal, kako dva Slovence razbijata spomenik italijanskim vojakom! Radi atentata na Mussolinija razburjenim fašistovskim glavam zadostuje to, da vzprizorijo po-hod na Kras. Najenergičnejše moramo protestirati,

Velike anonsne ekspedicije poskrbe za vse. Treba je odločilnega sklepa, ki ne odneha, dokler se ne uresniči, da se vsaj v Berlinu otvori naš biro z osebo, ki bo vodila propa-gando po celi Nemčiji. Če je državni organ manj uvideven, naj zgrabi privatna iniciativa. Bo veljal tudi tukaj Krekov: Začeti je treba, to je vsa skrivnost! — s čemer je tudi mišlje-no: pa vztrajno, sistematično nadaljevati!

Dr. Fr. Tr.:

Josip Juraj Strossmayer

(Dalje.)

VI. Strossmayer kot človek.

Strossmayer je bil visoke in čedne posta-ve. Skoro do 80. leta je ostal suhljat in vitek, po duhu pa mladostno svež do smrti. V mla-dosti je večkrat bolehal, v starejših letih pa je bil izredno zdrav in krepak. Glas mu je bil melodičen, hoja majestetična.

Okrog njegove gostoljubne mize so se nad 50 let zbirali največji zastopniki vseh evrop-skih prosvitljenih narodov; ne eden izmed njih ni odšel od Strossmayerja, ne da bi ob-čudoval njegove živahne in duhovite konver-zacije. Ko je Strossmayer načel razgovor, je glavo nekoliko uklonil, lica je spreletela hip na bledica, kakor da je bolan. Glas mu je bil izprva tih in slaboten, čimdalje pa se je raz-govarjal, tem jačji je postajal glas in tem bolj so se razgrevala lica. Če je govoril ob sveča

Dr. Č.a:

Naš tujski promet.

Berlin, 16. novembra.

Ako se je propaganda, oziroma reklama v zvezi z razvojem tehnike in modernega dru-žabnega in gospodarskega življenja sploh raz-vila do stopnje, da je postala celo predmet narodno-gospodarskih predavanj na univer-zah, potem je jasno, da brez nje, če se še upo-števata dejstvo, da jo mnogi znajo ne samo ra-biti, ampak do skrajnosti tudi izrabiti v prav-em pomenu te besede, čaka mnoge Vodni-kov prazen bokal. Da gremo in medias res: v mislih imam našo tujsko propagando med Nemci. In morda ne bo brez haska, če podam iz družabnega občevanja, iz mišljenja nemške družbe nekaj vtisov, na katere se dajo nani-zati konkretni predlogi.

Objektivno se da reči, da Nemci prvič rad potuje in dalje, da ta lastnost zlasti sedaj, ko so se finance trdno uredile, ne trpi na občut-nem pešanju. In kar je važno: Stan državnih uradnikov z rednimi počitnicami in z mislim za spoznavanje tujih krajev, je v primeri z našimi stanovskimi kolegi neprimerno boljše plačan. Če pa še upoštevamo drago življenje v Nemčiji in visoko stoječo marko, ne pomeni zanj življenje na rivičari podražitve, ampak obratno mnogokrat celo pocenitev normalne-ga življenja. Reklama tujih držav je zato prid-no na delu. Levo in desno po ulicah — zlasti »Unter den Linden« — vabijo slike, naravni posnetki, modrina morja in smučarji v snegu

mimoidoče potnike v svoje kraje. Ponuja se Švedska z Norveško z globoko vdrtimi zalivi in skrito čepečimi mesti, Holandska, Amerika, jug in daljni Orijent, planinska Švica in ita-lijanska rivijera v letni in zimski obleki, av-strijska zdravilišča in njene planine in drugi. Nazorno izdelan vojni red po suhem in po morju, prospekti, knjižice, fotografije in na-stavljene moči po pisarnah, ki so o svojem delu potom reklame že obvestile občinstvo, da se ne obrača od Poncija do Pilata za najeno-stavnejšo informacijo, pa dajejo življenje, da pride do dejanskih odločitev.

Mi smo še malo znani, a za nas je zani-manje. Tu se da reči: Poleg gornjih ugotovitev pridejo v poštev različni momenti. Razmerje med obema državama je dovolj znosno in po-sebnega kamna spodtike ni, daleč smo pa tudi, zato je bivše vojno razmerje pri večini — pri prebivalstvu skoro zabrisano. Nemški kro-gi gledajo na Jugoslavijo kot bodočo velesilo na Balkanu, deželo neomejenih gospodarskih možnosti. Zato so vsi veliki listi poslali doli svoje zastopnike poročevalce, ali pa jih imajo vsaj na Dunaju tudi za našo državo. Gospodar-ski popisi v revijah tudi niso redki, mnogi s tendenco, ki izraža odkrito željo za ožjimi od-nošaji med obema državama. Dosedanji veliki odjemalec nemškega izletništva, Goethejeva »Kennst du das Land wo die Zitronen blühen — dahin, dahin...«, sedanja Mussolinijeva Italija naravnost odbija. Ne samo radi južno-tirolskega vprašanja, ampak zistema sploh, ki po zadnjih izročkih ne nudi nikomur več niti

osebne varnosti. A morja si želijo, letovišč tudi. Mi imamo oboje, za zdrave in bolnike, a treba je ponuditi na — krožniku in obve-stiti! Primeri so zelo karakteristični: Gospa v družbi pove, da je na poti iz Zagreba proti Celovcu zvedela za — Bled in se ustavila. Ni mogla prebrati! Ko bi bila vedela prej, pravi, bi bila počitnice sploh tam prebila. Arhitekt me vpraša, če bi dalmatinska klima z morjem dobro vplivala nanj in družino z gotovimi zdravstvenimi nedostatkami. Kje bi se dalo kaj natančnejšega zvedeti? V Dresdenu je neki sodnik dajal informacije z Gorenjske svojim kolegom in dva sta se javila za prihodnje leto, a v Bautenu mi je starejši časnikar dejal, da je bil zelo vesel, ko je našel Rogaško Slatino, kakor jo je poznal iz stare Avstrije. Dalo bi se reči: Itd.

Pretekla razstava v Berlinu je bila začete-k, in sicer po izjavah ljudi, ki so sodelovali — dober! A treba je sistema, vztrajnega na-daljevanja in uspešne reklame, ki daje Nemcu vožnjo, ceno prehrane in stanovanja, ugodne zdravstvene prilike, kraje s svojimi posebnostmi, razmerje med dinarjem in marko, povdarek, da z nemščino v njih shaja, ki pri-vlačno nariše bližnje in daljne izlete. Treba je organizacije doma, ki ubije verižništvo in izrabljanje, treba je širokopoteznosti in pravo-časnosti! Saj je mnogo takih, ki se med zimo odločijo, kje bodo prebili poletje. Treba je poznati moč in naklado časopisja. Jasen, učin-kovit inserat berlinske »Morgenpost« čita 700 tisoč abonentov, a v drugih 300 do 500 tisoč.

Dnevne novice

da spravlja list, ki je uradno glasilo fašistovske stranke in ki ga sedaj vodi sam fašistovski komisar, poslanec Barduzzi, slovenskega duhovnika v to umazano zadevo! Kdor pazno prečita zadnji odstavek Popolovega članka, bo takoj razumel, kaj je hotel člankar reči: slovenskemu duhovniku je izročena vzgoja odraslih kmetov, potemtakem je slovenski duhovnik odgovoren za dejanja teh kmetov in je on pravi moralni krivec. In kaj se pravi »zelo častivredni (>il molto reverendo)<? — Gospodje, ki se javno proglašate za zaščitnike katoliške vere, ne delajte se norca iz katoliških duhovnikov!

Razpust društva v St. Vidu. Karabinerji so vdrl v prostore prosvetnega društva v St. Vidu nad Vipavo ter odnesli vse društvene knjige. Predsedniku društva so izjavili, da društvo razpuščeno. Tako je sedaj uničena knjižnica, ki so jo navdušeni fantje zbrali z velikimi žrtvami.

Pisemska cenzura. V Italiji ni še zakona, s katerim bi bila uvedena pisemska cenzura. Vendar se dogaja, da se zgubi na stotine pisem, namenjenih politično znanim osebam, posebno ako prihajajo iz inozemstva. Drugi zopet dobijo pisma z očitnimi znaki, da je bilo odprto. Tudi za pisma, namenjena v inozemstvo, se zdi, da obstoji cenzura. Mnogo pisem, in sicer tudi čisto zasebnih, ne pride preko meje. Najostrejša cenzura se izvaja za pisma v Francijo in Jugoslavijo. Cenzura je izročena poštni milici, vsaj tako bi človek sklepal po pečatih na pismih, ki prihajajo v Italijo. Cenzurirajo se vsi listi, zlasti francoski in jugoslovanski. Od slovenskih listov ne prihaja nobeden v Italijo. Včasih se dogodi, da cenzura ustavi kar celo vrsto nemških listov, na piki ima posebno dunajsko »Neue Freie Presse«. Iz Francije prihajajo nacionalistični listi ter tu pa tam Journal des Debats.

Na svetilnike z njimi! V fašistovskem dnevniku »Azione«, ki izhaja v Pulju, čitamo temperamenten popis razgrajanja fašistov proti Hrvatim v Pazinu po atentatu na Mussolinija. »Azione« piše zares v fašistovskem slogu: »Hrvat si genia antipatriotica, antitaliana, ki jo je oni večer prav poceni izkupil s par razbitimi šipami in s kako lahko »mangelature« (mangello = gorjača). Na glavnem trgu je imel fašistovski tajnik kavalir Camus kratek nagovor na fašiste, v katerem je obljubil Hrvatim, da jih bo dal vse pobesiti na mestne svetilnike, ako bo izvršen na Mussolinija še kateri atentat. O dogodkih v Pazinu smo že obširno poročali. Zabeležiti smo hoteli še grožnjo viteza Camusa, o kateri ne more biti nikakega dvoma, saj jo je objavilo uradno glasilo fašistovske stranke v Istri.

NOV KATOLISKI ŠKOF VZHODNEGA OBREDA.

Bolgarski katoličani vzhodnega obreda niso imeli po smrti škofa Petkova († 1920) do letos svojega škofa. Sedaj pa je bil imenovan in posvečen za škofa domačin p. Stefan Kurtev, roj. 1891. v Dripčevu pri Svilengradu. Mladi škof — star komaj 35 let — je študiral v Odrinu v deškem semenišču, bogoslovje pa v Kalcedonu. Oba zavoda vodijo asumpcionisti, ki že več desetletij požrtvovalno delujejo med katoličani v Bolgariji, Grčiji in Turčiji. Svetovna vojna jim je uničila deško semenišče v Odrinu. Leta 1922. so ga premestili v Filipopol, kjer se sedaj 16 mladeničev pripravlja za vstop v bogoslovje. Bolgarski katoličani vzhodnega obreda so vsled težkih razmer zadnjega desetletja razkropljeni po celi Bolgariji; zato čaka novega škofa težka naloga zbrati raztresene vernike in jih organizirati v samostojne fаре. Ker pa je že od leta 1914. vneto deloval kot župnik v Traciji in Bolgariji in zadnje leto tudi kot proadmiral apostolskega vikarijata, mu bo šlo to delo lažje od rok, zlasti še, ker ne uživa simpatij samo pri katoličanih, ampak tudi pri pravoslavni.

nih prilikah, je kar plamtel od navdušenja. »Kada govorim — je rekel nekoč sam o sebi — onda kao da ne govorim ja, nego da govori iz mene neka viša sila. A kada govorim hrvatski, latinski i njemački, ja i mislim onda samo u tom jeziku.« Do 85. leta ga je dičil izreden spomin; tudi sluh in vid sta mu jele pešati šele v zadnjih letih njegovega zemškega življenja. Do 70. leta je slednji prosti večer delal in čital do polnoči.

Izmed evropskih narodov so mu Francozi najbolj simpatični. Francoski jezik je vžljubil že v mladosti, a od 40. leta naprej je čital ponajveč francoske knjige. Njegovo zadnje čitanje je bila francoska revija »Correspondant«, ki so jo ob sami smrti našli odprto na njegove pisalniku. Ko je 1867. bival v Parizu, se je seznanil z mnogimi odličnimi Francozi; enaka prilika se mu je nudila na vatikanskem koncilu, kjer je vžljubil posebno orleanskega škofa Dupanloup. Ko je Dupanloup umrl in so mu Orleanci postavili spomenik, so k odkritju povabili tudi Strossmayerja. Razen z Dupanloupom in njegovim naslednikom Cullerom je Strossmayer korespondiral tudi z vojvodo de Broglie, Gratijem, Emilom Oliverom, Laveleyem, Legerom, Didonom, D'Avrilom, Maksom Rocheterrom, Melonom, Hamardom, Badairom, Allainesom, Lefavrom, Maretom, Marbeanom in drugimi.

Louis Leger mu je pisal dne 26. aprila 1871 med drugim tudi tole: »Po tolikih žrtvah in skušnjah se bo Vaša domovina dvignila in pomladila. Srečna posledica te situacije bo,

★ Duhovniške izpremembe v lavantinski škofiji: G. Jožef Kuk, kaplan na Hajdini, je prestavljen v Sevnico. G. Ivan Verbanjšak, kaplan pri Sv. Barbari v Haložah, je pristavljen na Hajdino. G. Alojz Ciglar, kaplan na bolniškem dopustu, je nastavljen pri Sv. Barbari v Haložah. G. Karl Jaš, novomašnik, je nastavljen v Žalcu. G. Martin Gorogranc je ostal na dosedanjem mestu v Trbovljah. G. Josip Kavčič, kaplan na dopustu, je nastavljen v Framu. G. Alojzij Pihler, kaplan v Framu, je prestavljen v St. Ilj pod Turjakom. G. Ivan Orel, kaplan v St. Ilju pod Turjakom, je prestavljen na Prevalje.

★ Amerikanski rojaki za naše poplavljenice. Uprava lista »Glas naroda« je nabrala med našimi ameriškimi rojaki za poplavljenice v Sloveniji znesek 106.50 dolarjev, katero vsoto je izročil gospod Rems Oblastnemu odboru rdečega križa. Kakor vsi ostali pri nas nabrani prispevki, se porazdeli tudi ta znesek med najpotrebnejše poplavljenice iz Slovenije na licu mesta in na podlagi uradnih ugotovitev. Ameriškimi rojakom izrekamo najpripronejšo zahvalo za njih požrtvovalno pripomoč in jih prosimo nadaljnje naklonjenosti. Njihovo darilo nas veseli tembolj, ker so pokazali, da tudi dolgoletna odsotnost iz domovine in velika oddaljenost nista iztrebila iz njih src ljubezni do domače grude in do svojih rojakov. — Oblastni odbor rdečega križa.

★ Upokojenci brez pokojnin. Z ozirom na to, da pozivljajo kronski upokojenci na pobiranje milodarov, prosijo tudi vsi oni, ki so upokojeni, a čakajo na pokojnino že pol leta in več, da se tudi zanje kaj nabere, ker živi ne morejo pod zemljo. Nagoljufali pa tudi niso med službovanjem toliko, da bi lahko z vso flegmo čakali na oni srečni mesec, ko se bode gospodom v Belgradu poljubilo nakazati jim pokojnino. Če se ne uprizori nabiralna akcija, bodo sami začeli beračiti po ljubljanskih ulicah. Iz gole malomarnosti in orientalske lenobe se ne potrudijo niti toliko, da bi se vsaj omogočili življenje tem nesrečnikom! Ali pa je morda to princip?

★ Opozarjamo, da je danes zadnji dan, ko lahko še pošljete po pošti denar za srečke loterije »Izobraževalnega društva na Breznici. Na dan žrebanja, 21. t. m., se bodo srečke dobile samo še v Društvenem domu na Breznici, kjer se prične žrebanje ob pol 4 popoldne.

★ Opozorilo vlagateljem Ljubljanske posojilnice. Kakor je »Slovenec« že poročal, je nad Ljubljansko posojilnico v Ljubljani, Mestni trg, razglašen konkurz in morajo vlagatelji prijaviti svoje terjatve napram temu zavodu do 5. decembra 1926 pri Deželnem sodišču II. nadstropje desno. Kakor smo se informirali, do sedaj ni prijavila niti ena četrtina vlagateljv svojih zahtev. Kdor ima v tej posojilnici kako vlogo, naj pride na sodišče v Ljubljano s hranilno knjižico in tam prijavi svojo terjatev, ker bodo vzete v poštev samo one vloge, ki bodo pravilno prijavljene. Koliko bodo dobili vlagatelji izplačano od svojih vlog, se danes ne more definitivno vedeti, kakor smo informirani, bodo vlagatelji precej svojih vlog zgubili, ker ni veliko premoženja, katero se bo dalo v konkurznem postopanju izterjati. Bolje pa je, da se vsaj nekaj dobi, kakor nič in zato ponovno opozarjamo, da naj vsak vlagatelj čimprej prijavi svojo terjatev.

★ Še je čas, da poskusite za borih 10 Din dobiti popolnoma nov, štirisedežen avtomobil, čilega konja, kravo mlekarico, moško kolo, radio-aparat itd. v bogati loteriji »Kato. prosv. društva v Sv. Petru pod Sv. gorami«, ki poseduje 1000 dragocenih dobitkov. Kdor

naroči 10 srečk, dobi 3 srečke brezplačno, kdor pa naroči 100 srečk in jih razpeča, se mu nudi prilika, da si zasluži 400 Din. Naročila sprejema: »Loterijski odbor v Sv. Petru pod Sv. gorami«. Srečke se dobe tudi po vseh trafikah v Mariboru, Ljubljani in drugod.

★ Krasne lesene jaslice domačega dela, razne velikosti od 700 do 5000 Din ima v zalogi Prodajalna Kat. Tisk. Društva (H. Ničman) v Ljubljani. Prav primerne za kapele in cerkve. Blagovolite si jih ogledati.

★ Kje je Sv. Benedikt v Slov. goricah? Dne 30. oktobra je šlo pismo z različno pisanim naslovom potom mariborske pošte v svet, naj bi prišlo k Sv. Benediktu v Slov. goricah. Do 17. t. m. je priirimalo v Hronsky Svaty Benedikt ČSR, od tam se je vrnilo v Maribor in doposlalo odpošiljatelju. Srečeni tisti, ki pisma ni prejel! Kajti v pismu je bil račun!

★ Težka avijatična nesreča v Mostarju. Predvčerajšnjim se je dvignilo ob 11.15 uri z aerodroma Jasenica pri Mostarju letalo znamke Brandenburg. Letalo sta vodila diplomirani avijatik in podporočnik Slokovič ter mehanik Radenko Josić. V višini 120 m je pričelo letalo vsled defekta padati in se je v bližini Neretve popolnoma razbilo. Podporočniku Slokoviču je bila glava popolnoma razmesarjena. Dve uri po nesrečnem padcu je umrl v bolnici. Tudi poškodbe Radenka Josića so zelo težke.

★ Popravit! Pri profilu višin in dolžin Musilove, Klodičeve in Župnekove proge v večeršnjem »Slovenec« je pomotoma ostalo prvotno merilo, dasi je bila risba v klišarni veliko pomanjšana. Veljalo bi približno merilo 1 : 400.000 in 1 : 4000.

=====

Danes v soboto koncert vojaške godbe v kavarni 'Evropa' Začetek ob 9. uri zvečer

=====

Ljubljana

Mr. Johnson v Ljubljani. Danes ob 11 sprejem na glavnem kolodvoru, nato obed v brezalkoholni gostilni »Pod lipo« na Rimski cesti. Popoldne obisk v pisarni Sv. Vojske. Ob 17 obisk tečaja o alkoholnem vprašanju v Akademskem kolegiju, kjer si Johnson ogleda metode našega dela na licu mesta, nato večerja »Pod lipo«. Ob 20 »Pod lipo« pozdravni večer. Žal nimamo zadostnega aparata, da bi mogli vse one, ki se zanimajo za stvar, osebno povabiti, zato vabimo tem potom vse, ki se za stvar zanimajo, med drugimi predvsem gg. časnikarje, angleški klub in abstinentne organizacije. — Društvo »Treznost«.

Člani (ice) »Svete Vojske« se vabijo, da se udeležijo sprejema Mr. Johnsona danes ob 11 popoldne na kolodvoru.

Predavanje o Ameriki. Včerajšnji prosvetni večer je bil posvečen potovanju na evharistični kongres v Chicago. Predavatelj g. ekonom Markež nam je pokazal v številnih slikah pot v Chicago preko Newyorka, prizore s kongresa v Chicago, Niagaro in več ameriških mest in pokrajin, ki jih je obiskal ob daljšem bivanju v Ameriki. Občinstvo, ki je kljub slabemu vremenu obiskalo predavanje v lepem številu, je pokazalo, da vlada za predavanje te vrste mnogo zanimanja. Prav tako bo brezdvomno zanimalo občinstvo tudi pre-

ghetijem, dalje z Bonghijem, Torlonijem, arheologom Rossijem in poglavarjem rimske aristokracije knezom Odescalchijem. Okrog Odescalchija zbrana aristokracija se je celo na Strossmayerja obrnila s prošnjo, naj bi se čez zimo preselil v Rim in tako pomagal izmiriti papeža z Italijo.

Kateri so bili njegovi osebni prijatelji na Nemškem? Gregorovius, Gneist, Döllinger, Hübnert, Helfert, Schuselka, Overbeck, Lützow in Eitelberger ter mnogi drugi. Po poslaniku Schlözerju je celo Bismarck skušal priti v stik s Strossmayerjem.

Na Angleškem Strossmayer ni bil in tudi angleškega jezika ni znal, a glas o njem je segal tudi na Angleško. Z velikim državnikom Gladstonom je več let dopisoval. Enkrat mu je Gladstone pisal, da so njegove misli o bal-kanski politiki ne samo skladne, ampak naravnost identične s Strossmayerjevim naziranjem. Drugič mu piše: »Vedno mislim, da Vas enkrat posetim v Vaši škofijski stolici. Ovira me samo onih 67 let, katere nosim na svojih ramah.« Še bolj prijateljsko je občeval z lordom Actonom, ki ga je v Djakovu celo obiskal. (Dalje.)

=====

Pridobivaite novih naročnikov!

=====

davanje čez 14 dni, ko nas bo tajnik Prosvetne zveze g. Zor vodil po Londonu.

○ V Krekovi prosveti bo predaval jutri v nedeljo 21. t. m. ob tričetrt na 6 msgr Viktor Steska.

○ V državnem muzeju bo v zvezi s svojim predavanjem, ki je bilo v četrtek v univerzitetni zbornici, razkazoval liturgična oblačila in dodajal pojasnila danes ob treh popoldne msgr. Josip Dostal.

○ Rokodelski dom. Jutri ob 5. uri popoldne bo predaval v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica št. 12, prof. dr. Josip Jeršič. Predavanje bodo pojasnjevale skiopitične slike. Vstop prost.

○ V šentjakobski in stolni prosveti predava v ponedeljek g. prof. dr. Sarabon o svetovnih dogodkih.

○ Šentpetersko prosvetno društvo priredi danes 20. t. m. ob pol 6 popoldne v svojem prostoru Župnijska ulica 1 predavanje za mladino: »Mučenštvo sv. Tarcizija.« — Starši, pošljite svoje otroke! Vstopnine ni.

○ Naši trgovci za poplavljenice. Oblastni odbor rdečega križa je prejel od Gremija trgovcev znaten prispevek 22.150 Din v gotovini in poleg tega tudi večjo količino raznega blaga in živil, kar je gremij nabral med svojimi člani. Tudi ti darovi v denarju in blagu se, kakor vsi ostali pri nas nabrani prispevki za poplavljenice, porazdele izključno za najpotrebnejše poplavljenice v Sloveniji. Gremiju trgovcev se najiskreneje zahvalujemo za požrtvovalno posredovanje, darovalcem pa za njihove darove. — Ljubljanski oblastni odbor rdečega križa.

○ Poroka. Gospodična Zvonka Plestenjakova iz Ljubljane in gospod Cedimir Lj. Milutinović, adm. poročnik ekonom. stroke, se poročita v nedeljo, dne 21. t. m. ob 7 zjutraj v pravoslavni vojni kapeli v Ljubljani.

○ »Hera«, stavbna reg. zadruga vabi gg. zadrugnike, da se čimprej zglase v zadrugni pisarni radi oddaje novih stavbnih parcel (za gradnjo visokopritličnih vil) v bližini Linhartove ulice. Važno radi parceliranja.

○ Tvrška Žargi se je premestila v lastno hišo Sv. Petra cesta 11.

○ Gostilna pri Fajmoštru toči dobro dolejško Portugalko po 14 Din. Istotam se prodaja več dobro ohranjenih vinskih sodov od 500—700 litrov.

○ Ahasver Sun-Vu-Kung. V Tivolskem parku se je včeraj ponoči sprehajal originalen človek, ki je bil zamišljen kakor kak jutroviski modrijan. Visok, koščat in zdrav. Razoglavljen, z dolgimi, skoraj zlatorumenimi lasmi v obliki bubifrizure, tako, da mu jih lahko zavida marsikatera ljubljanska moderna dama. Dolga, lepa brada. Iskreče, a poštene oči. Stražnik ga je ustavil; ker se nista mogla sporazumeti, ga je povabil na policijo. Pred komisarjem je končno zagonetni mož izpovedal svoje tajnosti. Kratko je dejal: »Jaz sem večni popotnik. Rojen sem nekje v Srednji Aziji. Ne poznam ne očeta, ne matere. V Evropi sem 25 let. Ne vem, koliko sem star. Preživljam se s tem, da ženskam prodajam talismane. Potnega lista nikdar nimam, ker ga ne potrebujem. Prišel sem iz Trsta.« Sun-Vu-Kunga so na policiji krstili po domače: Sem-Kjer-Sem. Pravi, da je prehodil že vso Evropo, dobro se mu je godilo v Rusiji, dokler ni zavladal sovjetski režim. Pred boljševiki je moral pobežniti. V Rigi se je naučil nekoliko slikati.

○ Čuden nočni sprevod. Od prvih hiš Poljske ceste, kjer je bar, se je včeraj okoli 2 pomikal čez Krekov trg čuden nočni sprevod. Šest veselih ponočnjakov je na ramah nosilo mlado razposajenko, neko Rusinjo, ki je bila vsled zavžigete alkohola totalno nezavestna. Za sprevodom je korakal — mož postave. Sprevod se je pomikal proti rdeči hiši na Bleiweisovi cesti, kjer so deklco položili v hladni policijski grob.

○ Ubegli sin. Od svoje matere delavke v tobačni tovarni je pobežnil sinko, trinajstletni navihanček Milanček. Dečko ima lepe črne kodre ter zelo nemirno žilico, ki ga sili, da napravi svoji materi vedno kako novo skrb in sitnost.

○ Nezvesti uslužbenec. Trgovec s premožem g. Štrupi je poslal svojega uslužbenca S. V., naj inkasira pri raznih strankah denar za premož. S. je res inkasiral 456 dinarjev, ni pa izročil denarja gospodarju, nego je z njim pobežnil. Sedaj ga iščeta policija in žandarmerija.

○ Zidarju Antonu Jančiču je nekdo ukradel iz prostorov mestne klavnice 1200 Din vredno suknjo. Tatvine je sumljiv neki sportno oblečen mladenič, ki se je tedaj potikal po klavnici, dasi ni imel tam ničesar iskati.

○ Policijska kronika. Na policiji so priprili tri pijančke, ki so dajali svojim globokim notranjim čuvstvom preveč glasnih izrazov. Dalje je bila aretirana neka oseba radi beračenja ter Kitajček Sim Wu Kung, ker se je preveč sumljivo obnašal. Poročila navajajo več manjših tatvin. Pet ubogih žensk se je hotelo preskrbeti za zimo s kurjavo in so šle nabirati drva v tuj gozd. Obdolžene so tatvine. Policija beleži štiri pretepe na ulici, 2 kaljenja nočnega miru, 1 pretep v Unionu. Pogrešana je 1 oseba. Dalje beleži policija 1 telesno poškodbo, 1 vmešavanje v službene posle, 2 prestopka pasjega kontumaca, 7 prestopkov železniških predpisov in 6 prestopkov cestnega policijskega reda.

○ Trajno kodranje, vodno ondulacijo, barvanje las izvršuje Podkrašek, frizer, Ljubljana.

Maribor

□ V spomin osme obletnice osvobojenja Maribora bo Prosvetna zveza priredila prihodnji četrti posebno predavanje. Predaval bo g. dr. Kovačič.

□ Primorski večer, ki ga je priredila Prosvetna zveza v Mariboru pretekli četrtek, je prav dobro uspel, seveda bolj moralno kot pa gmotno, ker je bila navzoča predvsem mladina.

□ Izredna vaja »Maribora« bo nočjo ob četrtem na sedem v pevski sobi. To pa zato, ker v ponedeljek, 22. novembra odpade, ker je v stolnici koncert Cecilijinega društva, ki iz vaje znameniti Cherubinijev Requiem.

□ Iz Ljudske univerze. V ponedeljek, dne 22. novembra bo predaval g. primarij dr. Robič o predmetu: Spolne bolezni nekdanj in sedaj. Predavanje znanega mariborskega dermatologa bo dostopno zgolj odraslim. — Ljudska univerza ponovno opozarja, da se sprejemajo prijave za ruski tečaj. Prvi sestanek bo v torek 23. novembra ob 18 v pisarni Ljudske univerze (Kazina, I. nadstropje). Prav tako se ponovno opozarja, da se bodo onim, ki se prikladijo in dokažejo pomanjkanje sredstev, podelile brezplačne vstopnice pod pogojem, da po možnosti redno obiskujejo predavanja.

□ Iz državne službe. Za vladnega tajnika je imenovan referent mariborskega velikega županstva g. komisar Vladimir Suša. — Velikemu županstvu je dodeljen iz orožniške službe prevedeni pisarniški uradnik 3. kategorije Franc Covic. — V komisijo za izdelovanje zakonskega predloga o agrarni reformi je imenovan g. inž. Albert Vedernjak, uradnik mariborskega velikega županstva.

□ Moderniziranje mariborske splošne bolnice. Mariborsko splošno bolnico so letos prenovili od zunaj. V četrtek je pa pregledovala posebna stavbena komisija kanalizacijo okrog bolnice, ker bodo napravili moderne angleške klosete na vodovod. Pri tem pregledu se je ugotovilo, da so podrobni načrti glede kanalizacije bolnice še v Gradcu v arhivu svoječasnega deželnega odbora, kojega sedanja uprava se bo naprosila, da odstopi bolnici omenjene načrte. Ko bo imela enkrat stavbna oblast te načrte, se bo začelo resno z modernizacijo zastarelih in nehygieničnih stranišč v bolnici.

□ Znatni porast prometa s splavi po Dravi. Zadnje dni, ko je Drava padla na normalno stanje, se je znatno dvignil promet s splavi, ki so čakali s tritedensko zamudo na odpravek med Falo in Sv. Lovrencem. Dnevno pristane sedaj v Mariboru po 14 splavov. Pri toplih dnevih in normalnem stanju Drave je ravno sedaj najbolj ugoden čas za splavarstvo.

□ Nova in lepa hiša nasproti palači Pokojniškega zavoda v magdalenskem predmestju je že pod streho. Nova stavba je last našega uglednega pristaša in občinskega svetnika Franca Hohnjeca.

□ Iznanci. V petek je dospel iz Avstrije zopet cel transport izgnancev, 12 po številu. Obmejni policijski komisariat jih je predal mariborski policiji, da jih razdeli na posamezne občine, kamor so pristojni. Med izgnanci so večinoma delavci, par potepuhov in ciganke z malimi otroci. — Aretiranih je bilo ob avstrijski meji tudi nekaj naših državljanov, ki so skušali prekoračiti mejo brez potnega lista. Okrajno glavarstvo kaznuje take poskuse z večdnevni zaporom.

□ Sreča aretirane zločince. Dne 19. oktobra sta bila aretirana radi prekoračenja državne meje Lečko in Helena Marky. Mož se je izdajal za Albanca ter se mu je to verjelo, ker je govoril albansko. Ko sta prestala kazeno, določeno za prekoračenje meje, ju je policija izgnala iz naše države, obenem pa razposlala, kakor običajno, znake njune identitete na razne inozemske policijske centre. Te dni je prišlo iz Bratislave obvestilo, da se aretirani Marky, pravzaprav češkoslovaški državljani, piše Kasper Leskov ter da ga zasledujejo že dolgo radi raznih zločinov. Bil je že mnogokrat predkaznovan.

□ Paviljon pri treh ribnikih. Gradba tega paviljona je toliko napredovala, da bo že v par dneh pod streho. Novi paviljon bo zgrajen trdnje in solidneje od prejšnjega, ki je bil lesen. Pri novem so temelji iz betona, segajo na eni strani globoko v ribnik, na drugi pa do vznožja nasipa. Glavna stavba je iz opeke, le prednji del, kjer bodo čolni, bo lesen.

Celje

□ Porotno zasedanje se prične v Celju 13. decembra. Višje deželno sodišče je imenovalo za predsednika porotnega sodnega dvorja g. predsednika okrožnega sodišča dr. Kotnika, za podpredsednike pa viš. dež. sod. svet. dr. Bračiča in dr. Premšaka ter dež. sod. svet. g. Levičnika.

□ Mavrica v novembru. V petek jutraj je bilo videti nad Vranskim vzpenjati se v polkrogu proti Vojniku lepo čisto mavrico. Lani v tem času smo imeli prav hudo zimo, letos nas pa pozdravlja mavrica, ki nas spominja z vremenom vred na poletje. Vsekako čuden naraven prizor.

□ Srednješolske stipendije iz Kolenčeve ustanove so bile te dni razdeljene. Prosilcev je bilo 64. Odbor je razdelil 46 prosilcem 10.500 Din. Stipendije za visokošolce se bodo razdelile prihodnji teden.

Kamnik

Gospodarska predavanja. Tukajšnje društvo »Kamnik« prireja za naše posestnike in njihove sinove gospodarska predavanja. Na prvem sestanku, dne 7. novembra, je predaval geometer iz Ljubljane o zemljiški mapi, kar je poslušalce zelo zanimalo. Nadaljevanje tega važnega predavanja o mapi bo v nedeljo, 21. novembra, ob 10 dopoldne v Kamniškem domu, nakar posebno opozarjamo vse posestnike.

Novo mesto

Popravek. V torkovi številki našega lista smo objavili notico o protestnem zborovanju podružnice Jugoslovanske Matice v Novem mestu. Kot izvemo, smo bili mistificirani in se v Novem mestu ni vršilo nobeno zborovanje z ozirom na obletnico rapalske pogodbe.

Št. Jernej

Bolezen — kot so zdravniki konstatirali — tifus, je prenehala. Tudi vsi bolniki, ki so bili v bolnici, so doma. Če nam bo šel zdravstveni odtok na roko, bi začeli v nekaterih vaseh z asanacijo kot n. pr. v Lukovici in kot nameravajo v Cerkljah ob Krki. Potrebno je, in tudi važno omenjenih vas, so prišli do tega pametnega zaključka.

Orožniško postajo mislijo pri nas ukiniti. Proti temu moramo odločno nastopiti in protestirati. Naj tudi županstvo o pravem času stori glede tega svojo dolžnost. Tatvine in pretepi so na dnevnem redu in če orožnikov ne bi bilo, bi bilo še veliko slabše.

Na semanju dan 8. novembra je moral gosp. Lupš, trgovec iz Ljubljane, oditi domov, ker ni dobil prostora, dasiravno je plačal, kakor je izjavil, »štantino«. Pravi, da bo tožil občino za 3000 Din, ker je imel pri tem škodo. Če bo občina tožbo izgubila, kdo bo temu kriv?

»Mlinarja in njegovo hčero« vprizori v nedeljo dne 28. novembra Kat. prosvetno društvo.

Kočevje

Inšpekcija. Zavod za slepe je dne 17. t. m. inšpiciral odposlanec ministrstva prosvete.

Vandalizem. Zunaj mesta proti Dolgi vasi stoji cerkev sv. Frančiška Ksaverija. O tej cerkvi smo že poročali, da je shramba za samokolnice in drugo orodje, sedaj je pa postala tudi trča fantalinom, ki nimajo drugega posla, kako da pobližajo šipe. Tako ni na cerkvi niti enega okna več celega.

Gimnazijski veroučitelj. Kakor se čuje iz zanesljivega vira, bo nastopil na gimnaziji s 1. decembrom svojo službo g. Maksim Stanovnik, župnik na Črnem vrhu pri Vrhniki. Tako bodo ostali dijaki v prvem tromesečju neocenjeni iz verouka.

Trbovlje

✱ Knjige za meščansko šolo. Stariši otrok, ki so prestopili v meščansko šolo, so bili v skrbah radi nakupa knjig, ki so precej drage in bi stale okoli 300 Din. Povpraševali so na raznih krajih, kako bi se knjige dobile brezplačno. Krajni šolski svet je uvidel, da se stalež otrok v šolah ni zvišal, in bi vsota za nakup knjig za osnovne šole, ki je bila proračunana, bila tudi manjša, torej se knjige tudi lahko »bavijo« namesto za osnovno za meščansko šolo. Oni pa, ki pridejo iz drugih sosednjih občin, in premožni si bodo pač morali sami nabaviti knjige.

✱ Invalidi uprizore igro »Tužna ljubav« v Društvenem domu v nedeljo 21. t. m. ob 4 popoldan. Uprizori se tudi v soboto zvečer ob 8 pri g. Fortje. Igra je drama v treh dejanjih, katero igrajo invalidi dramatičnega oddelka iz Ljubljane. Čisti dobiček je namenjen najrevnejšim vojnim žrtvam. Vstopnice se prodajajo v predprodaji v trafikah g. Kusa na Vodah in v konzumu v Trbovljah. Krajevni odbor Združenja vojnih invalidov uljudno vabi za mnogobrojni obisk.

✱ Umrl je v nedeljo na vrhnjem kopu Doberna težko ponesrečeni mladenič Brlež Jancz. Rajnega so njegovi tovariši zelo spoštovali, ker je bil zelo mirne naravi, pri delu pa priden. Sveti mu večna luč!

✱ »Stari in mladi«. Ta igra, ki jo je vprizoril zadnje nedeljo dramatični odsek v Društvenem domu, nas je zelo zadovoljila. Dramatičnemu odseku časti V tej igri je pokazal, da si je vzgojil že precej dovršene igralske.

Hrastnik

Prosveta. V nedeljo, dne 14. t. m. se je vršil v gostilni Ruckl ustanovni občni zbor »Krekove mladine« za okoliš kemične tovarne v Hrastniku. Novolizvoljeni odbor si je nadel kot prvo nalogo, organizirati javno knjižnico v tem okolišu.

Dramatični odsek kat. izobraževalnega društva ponovi prihodnje nedeljo zanimivo igro »Fernando, strah Asturije ali spreobrnjeni ropar«. Igra se vrši v dvorani g. Al. Logerja. Začetek ob pol 4 popoldne. Soloobvezni in mlajši mladini se zabrani vstop radi reda in miru.

Nočno delo. Pri premogokopu se uvede 22. t. m. zopet nočno delo, ki je bilo v času krize ukinjeno. Tako se bo zopet delalo na partijsi po 8 uri. Za uvedbo nočnega dela se rabi mnogo več delavcev. Zato je začela družba sprejemati nove in tudi reducirane delavce od 18 leta dalje nazaj.

Prosveta. Knjižnica Kat. izobr. društva v Jami je sedaj v tako zvanem Sogerjevem mlinu. Knjige se delijo vsako nedeljo od 1 do 3 pop.

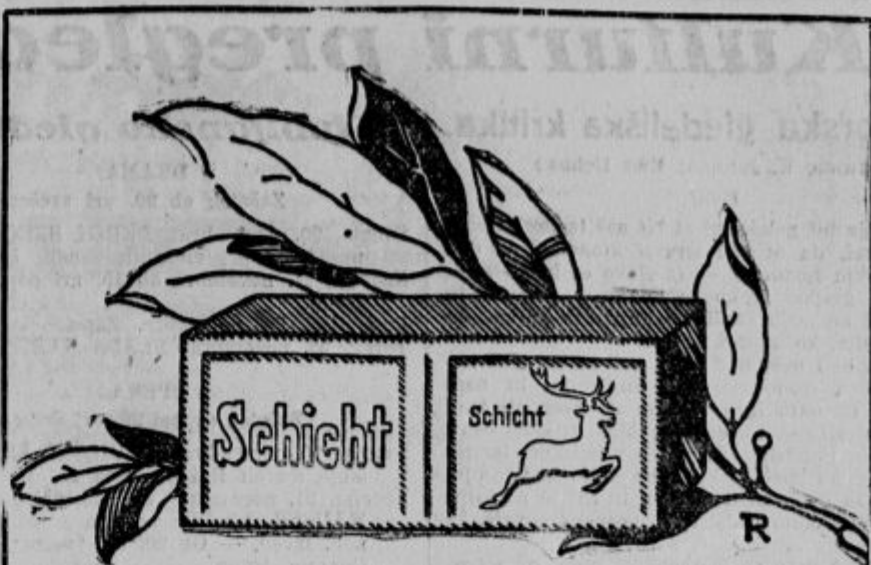
Odborove seje Kat. izobr. društva se vrše od sedaj naprej redno vsak teden v ponedeljek ob en četrtem na 7 zvečer. Zato se ne bodo več pošiljale okrožnice za seje.

Fantovski sestanki so se vpeljali neobvezno vsak večer, obvezno pa vsak teden ob četrtnih zvečer.

Za nedeljsko predstavo »Fernando« je precej zanimanja. Lepaki, ki igro naznanjajo, so nasprotnikom na poti in jih vsaki dan pridno trgajo, tako da je bil odbor prisiljen ovaditi več slučajev policiji.

Ptuj

✱ Pogreb prošta Jurkoviča. V četrtek ob pol treh popoldne se je vršil pogreb umrlega prošta g. Jurkoviča. Kondukt je vodil č. g. kanonik Vraber iz Maribora. Krsto so prenesli iz proštije v mestno proštijstvo cerkev, kjer so molili duhovniki mrtvaške molitve. Nato je izpregovoril g. kanonik Vraber poslovitne besede, v katerih je posebno naglašal, da je bil rajni vnet Marijin častilec in dober duhovnik. Priporočal je vernikom molitve za umrlega. Po molitvah v cerkvi se je razvrstil sprevod proti mestnemu pokopališču. Sprejaj je šla šolska mladina osnovnih šol, za njo korporativno gimnazija s profesorjskim zborom. Za krsto so šli rajnikovi sorodniki, g. veliki župan dr. Pirkmajer z okrajnim glavarjem dr. Vondričino in mestnim županom dr. Senčarjem, sodni

Vsi hočejo kupovati Schicht-ovo milo.

Nekateri se dajo pregovoriti, da vzamejo druga pralna sredstva

Velika večina pa vsrta na tem, da uporablja le pravo Schichtovo milo.

Kateri so pametnejši?

Previdni!

Vedo namreč, da more enkratna uporaba manjvrednega la več škoditi, kakor je mogoče vse leto prihraniti na ceni mila.

svetnik dr. Stuehec in zastopstvo drugih državnih uradov. Nato je sledilo občinstvo. Pred križem je še stopala duhovščina, 70 sobratov je sprejelo pokojnega na zadnji poti, zares častno število! V imenu šentjurčanov se je zahvalil ob odprtem grobu za lepo udeležbo g. zlatomašnik Sinko iz Sv. Lovrenca v Slov. goricah.

✱ Mestno gledališče. V ponedeljek, 15. t. m. se je vršila repriza Desetega brata v režiji in inscenaciji Bratnovi. V odmorih je igral tujski salonski orkester, ki je spremljal tudi pevske točke v igri. — Neštetokrat je že šel Deseti brat preko slovenskih odrov, saj je bil prikupljiv, tako naš. Hvala g. Bratinu, da ga je spravil na oder. Kako zanimanje je bilo za igro, kaže to, da jih je moralo v nedeljo i v ponedeljek mnogo oditi brez vstopnic. Zato se bo igra v nedeljo ob treh popoldne ponavljala. G. Šila je bil nekako preveč rezerviran, prelah, premalo topel. Izvrstno je rešila vlogo Manica g. Gabrieličeva, ki se ji pač mora priznati, da je igralka po poklicu. Prav tako moramo častiti Dolefu — g. Preku, ki je znova pokazal svoj igralski talent v vlogi izgubljenega študenta. Marijanove kretnje so bile včasih bolj narejene kot naravne, vendar kaže, da bo dobra pridobitev za tujski oder. Izvrsten je bil g. Skaza kot čevljar, prav tako njegova Neža, gđ. Wagnerjeva. Pohvaliti je ljubko igro njune hčerke Francice — Megličeve, ki je naravno, resnično in mojstersko pokazala poštenega, idealno ljubečega kmečkega dekleta. Siguren in dober je bil tudi Matevžek. Najtežjo igro je pač imel deseti brat, g. Kaukler, ki se je resno potrudil biti kos svoji vlogi. Zdi se mi, da je bil premlad. Krjavljav, g. Gorsetu, ki je pa drugače zbog svoje originalne igre pridobil srca publike, bi svetovali nekoliko počasnejšo in jasnejšo izgovorjavo. Piškavu, g. Jaklu, kakor tudi gostilničarju Oberščaku (dr. Horvatu) lahko čestitamo. Vohče je bila igra ponekod premalo živahna, — vloge je tudi treba znati — osobito je zastajala v prizoru, ko se vrnejo lovci z lova in bila premalo temperamentalna h koncu, ko pride na Slemenice sodnik Mezon (g. Šuler), ki je pa za svojo osebo dobro igral sodnika. Salonski orkester je pohvale vreden, upam pa, da bo obenem z gledališkim osebjem napredoval. — Končno pa moramo pohvalno priznati trud in požrtvovalnost naših diletantov, ki se nesebično žrtvujejo za obče interese.

Janez Gaber.

Dobova ob Savi

Izpit. Tukajšnji rojak g. Stanko Gajšek, sin upokojenega ravnatelja in sedaj učitelja na Senovcu je postal učiteljski izpit v Mariboru z najboljšim uspehom. G. učitelj je zna kot izborni pevec in dober učitelj in se odlikuje tudi v cerkvenem petju pri šolski mladini. Čestitamo!

Posilstvo. Znani Janez Godlar iz Bukoveča je, ko je nabiral drva v gozdu, izvršil zločin posilstva nad nekim dekletom, ki je po opravih šlo skozi Dobravo. Orožniki iz Dobove so moža kmalu aretirali in ga izročili sodišču v Brežicah, ki pa ga je poslalo v Celje, kjer bo čakal na poroto.

Pretep. Janez Urek in Anton Šepec sta že dolgo v prepiru. Doma sta iz Jerslave. Ko je dne 12. t. m. ponoči sijala lepa blede luna, jima ni bilo mogoče spat, sta zapustila vsak svojo posteljo in šla na zrak. In res sta se srečala in spoprijela tako zelo, da leži sedaj Šepec z razbito glavo v bolnici v Brežicah, Urek pa premišljuje doma o minljivosti tega sveta.

Dopisi

Gornji grad. Z ozirom na tozadevni dopis pod navedenim naslovom v našem listu od 14. t. mes. smo prejeli sledeči popravek: Ni res, da je občinska odbora v Solčavi in v Bočni razpustil okrajni glavar, ampak res je, da je navedena občinska odbora razpustil veliki župan mariborske oblasti v Mariboru in sicer občinski odbor v Solčavi na predhodni preiskavi in ugotovitvi nepravičnega denarnega poslovanja in nezakonitega gospodarstva z občinskimi imetjem po predlogu okrajnega glavarja z odlokom z dne 10. aprila 1925, U. br. 7000/1, kateri odlok je bil vsled vlozene pritožbe od strani ministrstva notranjih zadev v Beogradu potrjen z rešitvijo z dne 9. julija

1925, Sl. br. 3824/25. Občinski odbor v Bočni pa je bil razpuščen od strani velikega župana mariborske oblasti brez vsakega predloga od strani okrajnega glavarstva z odlokom z dne 6. februarja 1925, U. br. 262/7. Ni res, da je okrajni glavar podelilv gostilniške koncesije Klemenu Robniku p. d. Logarju v Logarski dolini nasprotno, ampak res je, da je že pri predložitvi prve prošnje podelitev koncesije priporočal in ko je bila ista odbita, povabil dne 18. junija 1925 slučajno v Gornjem gradu navzočega Klemena Robnika v urad, ter ga pozval, da naj prošnjo za podelitev koncesije obnovi. Ko je izjavil Klemen Robnik, da prošnje sam ne more sestaviti in da bi mu prošnjo sestavil gospod kaplan Vinko Kolman iz Solčave, je povabil okrajni glavar istega v Gornjem gradu na letni pastoralni konferenci navzočega gospoda kaplana k sebi ter poučil gospoda kaplana in prosilca, kako je prošnjo za podelitev obnoviti. Prilikom obiska Logarske doline po gospodu načelniku ministrstva notranjih zadev dr. Franu Svešku in gospodu velikemu županu mariborske oblasti dr. Otmaju Pirkmajerju, je okrajni glavar dne 18. julija 1925 porabil priliko ter oba gospoda zanimal za vprašanje podelitve z ozirom na tujski promet važne gostilniške koncesije, tako da sta se oba gospoda pri Logarju ustavila ter si v spremstvu okrajnega glavarja pogledala gostilniške lokale in tujske sobe. Iz navedenega sledi, da trditve, da je okrajni glavar nasprotno podelilv te koncesije, nikakor ne more biti resnična. — Okrajni glavar: Voušek.

Trbonje. Pri nas imamo letos tako toplo jesen, da so začele jagode cveteti. Ptice selivke se od nas niti ločiti ne morejo. — Naša župnijska cerkev dobi lep nov cementni tlak. Tudi orgle dobimo nove. — Od 21. do 25. novembra pa se bo obhajal pri nas sv. misijon. Zadnji misijon je bil v Trbonjah pred 27 leti, ko je bil župnik g. Alojzij Arzenšek. Ljudje se vselej sv. misijona. Bog daj mnogo uspeha!

Cerkveni vestnik

Križanska Moška Marijina družba obhaja jutri dne 21. novembra svoj drugi glavni družbeni praznik. Duhovno opravilo v Križanski cerkvi jutraj ob 6. uri (med sv. mašo skupno obhajilo) zvečer ob 6. uri pa slovesen shod: govor, darovanje za družbene namene in slovesna litanija. Prosimo polnoštevilno!

V karmelski cerkvi na Selu se bo jutri obhajala dvestoletnica svetniškega proglašanja svetega Janeza od Križa in proslava njegovega imenovanja za cerkvenega učenika. Ob 8 jutraj bo pet sv. maša, popoldne ob pol 4 pridiga in pete litanije. Udeležimo se v obilnem številu slušavce po sv. Cerkev z naslovom cerkvenega učenika odklikovanega voditelja in vzornika bogoljubnega življenja!

Akademsko Marijina kongregacija ima v nedeljo dne 21. t. m. ob pol 8. uri jutraj skupno sv. obhajilo v kapeli frančiškanskega samostana. Sodali lahko opravijo spoved danes zvečer pri oo. frančiškanih. — Asistent II.

Naznanila

Igra »Kapellca na gorici«, katero je namerala prirediti »Krekova mladina« v Zalogu v nedeljo dne 21. t. m., odpade radi smrti tovarišice Marije Tomšič. Pač pa se bo vršila predstava prihodnje nedeljo o bisti uri. Prosimo, da vzame to cenjeno občinstvo na znanje. — Odbor.

Zabavni večer priredi godbeno društvo Gradca v nedeljo v gostilni »Amerika« na Glinah, Tržaška cesta 8.

Mladinski dom, Kodeljevo. V nedeljo dne 21. t. m. po blagoslovu ob 5 popoldne se vprizori v Mladinskem domu »Začarana obveza« ali dogodki dveh mladih križarjev. Igra je zelo zanimiva in nudi mnogo krasnih prizorov. Posebno po učna je za našo mladino. Med odmori svira domača godba. Mladina, kakor tudi prijatelji vabljene!

Zabavni klub DZB. Vaja v ponedeljek, 22. t. m. odpade (simfonični koncert), zato se vrši danes v soboto ob 8 na verandi »Uniona«.

Kulturni pregled

Mariborska gledališka kritika.

(Jerome K. Jerome: Miss Hobbs.)

Uvod.

Lani je bil nekdo, ki bi bil naš teater najraje retroformiral, da bi bili igralci klopotali na dva metra visokih hoduljah — (z glavo bi lahko segli do stropa, gospod Grom pa bi strop prerinil in lahko imel na podu študijske knjižnice knjigo, da vanjo pokuka, ko naprej ne ve).

E, pa tisti nekdo je hotel naš teater tudi naprej suniti v modernost prihodnjih dni in nam predstaviti na odru igro v enem ali dveh ali treh nadstropjih ali — to bi šele bilo prišlo! — v nebotičnikih. Pomislite, če bi šlo v lanskem tempu dalje, pa bi ne imeli več le eno samo nadstropje, temveč kakih pedeset nadstropij in lift in na vrhu scene, v pedesetem nadstropju, nočnega čuvaja, ki ga plača mesto...

Gospod Nekdo se je zaenkrat vrgel na retroformacijo in bo v novozkopanem teatru pri Ptuj pod milim nebom vzbujal vero grških bogov.

Pristop.

Gospod Jerome Klapka Jerome je šaljiv in zabavljiv gospod in sem našel v angleškem slovarju dve različni izgovorjavi za njegovo ime. Imam tudi zgodovino angleškega slovarstva, kjer je zapisano o njem marsikaj lepega in tudi to, da se je narodil l. 1859. in da je kakor Mark Twain. Tudi pisal je, kar pravzaprav že iz navedenega sledi. Toda napisal je tudi veseloigro »Miss Hobbs«, ki ji je Rado Zeleznik režiser.

»Miss Hobbs« je zelo primerna igra. Res, da je že naša »Marburgerica« bolj duhovita. Res je tudi, da me je častita dama vprašala, če je miss Hobbs tistih ena, ki zbira devotke... In je res, da sem ji razložil, kaj so sufragetke. Pa me ni razumela. Najprej sem se razjezil nad njeno omejeno kapaciteto — telesno ni omejena! — potem nad svojo nespretnostjo; nazadnje pa sem se le potolažil, češ: saj gospod Jerome tega tudi ni znal povedati. Gospod Jerome se zna samo smehljati, s tistim hladnim ironičnim smehljajem, da bi mu človek zobe razbil, ker ne ve, čemu se reži.

Res je tudi, da v Mariboru ni angleških klubov, ne angleške cinične plitvosti, ne angleške salonske družbe; in je radi tega res, da »Miss Hobbs« ne more vzbuditi v občinstvu sozvočja, ki je potrebno za emocijo in užitek.

Toda prav tako je res, da so Angličji naši zavezniki in da igrajo »Miss Hobbs« tudi v kakem nemškem teatru, kadar mislijo zabiti kak večer in odšteti tribut anahronističnim spominom. In še je res, da je Jerome zapisan v slovenski zgodovini in da se Maribor zelo zanima za vse drobne literarne izraze angleških socialnih prilik, posebno onih »veliki«, ki so jih spočele dobre večerje v klubu...

Zato je bila »Miss Hobbs« potrebna, kakor je potreben muzeju robec, v katerega se je useknil Napoleon, prej ko je umrl.

»Miss Hobbs« — hops, hops — hops! Tisti gospod Nekdo lani, ki si je hodilje lomil za klasično in monumentalno antiko — in ki je lezel v nadstropja moderne drznosti, je bil popolnoma istih načel, le da ni s plitkostjo uspal, temveč z drznostjo razburjal.

Poročilo.

Naš dramski ansambl je klasičen. Tisti trenutek, ko nihalo obvisi navpično, prej ko se spet požene v vis in spet nazaj, to je trenutek klasične umirjenosti in harmonije.

Naš ansambl dremilje sekularno spanje klasičnega miru. Ni slabši ne postaja, niti boljši ne. Gdč. Kovarčič je bila miss Hobbs. Ni imela prekratkega krila, temveč je bila tudi sentimentalna.

Gdč. Erberjeva je bila dolgočasna, kakor je Bessy. Tudi angleški bi dobro govorila, ker ji je slovensčina predrta. Sicer pa je njeno masleno govorjenje sladko in tudi ona je bila ljubka.

G. Grom je svojo vlogo znal kakor običajno. Tudi g. Šepelavec jo je zelo dobro znal in je zelo razločno govoril. Ali mu daje g. Grom kak poseben honorar?

G. Zelezniku se tokrat ni preveč mudilo in sploh: čast, komur čast!

Gdč. Savinova — e, to pa je metuljček! Le uboga Starčeva! Še za babico mariborskemu gledališču jo bodo postavili.

G. Pirnat pa bi z več pameti bolj prepričal v neumnost Georgea Jessopa. G. Kovič P. je bil za kapitana in je imel kapitansko masko. Slugo pa je režiser najbrž šele tik pred predstavo kje ujel in namazal z »Brillom«.

*

Sicer pa je bil čisto prijeten večer: kdor je prišel s težko glavo, si jo je izpraznil — in je po igri lahko zaspal, ker je s prazno glavo in praznim srcem lahko zaspal.

S tega vidika obisk najtopleje priporoča Ibis.

Čehi in Slovenci v Berlinu.

Češkoslovaški slikarji galerije Vilček so razstavili v Berlinu 28 del, nekaj akvarelov, risb in litografij. Razstava se je svečano otvorila pretekli torek v navzočnosti češkoslovaškega poslanika Krotke, umetnika Vilčeka in zastopnikov poslaništev drugih držav. Razstava bo odprta do 5. dec. Izmed čeških umetnikov so zastopniki: Čapek Josip s 8, Coubine Otokar 1, Feigl Friderik 2, Filla Emil 4, Justitz Alfred 4, Kremlička Rudolf 4, Lederer Fric 1, Špola Václav 4, Rada Vlastimil 1 in Singer Ilona 2 deli. Gutfreund Otto ima 2 plastiki. Uvodne besede k seznamu je napisal Pavel Westheim.

Na povabilo berlinskega društva »Sturm«*»* otvoril ljubljanski klub mladih 1. decembra razstavo v Berlinu v stalni razstavi društva »Sturm«*»* na Potsdamerstrasse. Če bo šlo berlinsko časopisje vsaj enega velikega založništva pri opozoriti občinstvu na roko razstavljalcem, bo vsaj ta uspeh, da nas bodo začeli spoznavati. — Dr. C.

Glasba

Pianist prof. Anton Trost bo igral na simfonem koncertu, ki ga priredi dr. Jos. Cerin z godbo dravske divizijske oblasti v ponedeljek dne 22. t. m. Beethovnov klavirski koncert v C-molu. Glasbeni kritiki in esteti prištevajo to Beethovnov delo med največje umetnine svetovne glasbene literature. Klavirski koncert v C-molu je bil napisan v Döblingu pri Dunaju leta 1800, početne skice tega dela pa datirajo že iz leta 1797. Umetnik Trost bo brez dvoma podal to umetnino z njemu lastno umetniško in tehnično popolnostjo. Spremljevanje tega klavirskega koncerta, ki nosi navadno ime: Grand Concert Op. 37, spremlja orkester dravske divizije, pomnožen z godbeniki mariborske vojne muzike. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Al. Mav: »Božični šopek«*»* — razrodano.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 20. novembra: DRUGI BREG. Delavska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Nedelja, 21. novembra ob 15. uri pop.: SKOPUH. Izven.
Ponedeljek, 22. novembra. Zaprto.
Torek, 23. novembra: SLABA VEST. Red B.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sobota, 20. novembra: SEVILSKI BRIVEC. Goštuje Rudolf Bukšek, Red E.
Nedelja, 21. novembra ob 15. uri pop.: TANNHAUSER. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 20. uri zvečer: TEREZINA. Opereta. Izven.
Ponedeljek: Zaprto.

Rossini: »Sevilski brivec«. Danes zvečer se poje v operi brez dvoma najboljša komična opera svetovne glasbene literature »Sevilski brivec«, v katerem sodelujejo v glavnih vlogah ga. Lovšeta, g. Rudolf Bukšek kot gost ter gg. Banovec, Betetto in Zupan. Predstava se vrši za abonente reda E.

V drami je danes zvečer prva delavska predstava pri znižanih cenah in sicer »Drugi breg«. Začetek predstave je točno ob 8 zvečer.

Posetnike nedeljske večerne predstave v operi opozarjamo, da se začenja opereta »Tereznica«*»* tokrat izjemoma ob 20. uri in to vsled tega, ker se popoldne poje velika Wagnerjeva opera »Tannhäuser«, ki konča šele ob pol 7 zvečer. Drama igra popoldne ob 3 Molierjevo komedijo »Skopuh«.

Iz krogov gledaliških abonentov je prejela uprava Narodnega gledališča v Ljubljani pritožbo, da se je v zadnjem času ukoreninila tako v dramo kakor tudi v operi navada, da se posamezni posetniki pri odprti sceni med seboj polglasno pogovarjajo. Redni obiskovalci gledališča prosijo v svojem dopisu upravo, da primerno opozori dotičnike, da to govorjenje v bodoče opuste, ker sicer motijo potek predstave. Uprava prosi, da se to upravičeno željo splošno upošteva.

Mariborsko gledališče

Sobota, 20. novembra ob 20. uri: PAGLIACI in BASTIEN IN BASTIENNE. Ab. B.
Nedelja, 21. novembra ob 15. uri: VERONIKA DESENISKA. Znižane cene. — Ob 20. uri: LEPA HELENA. Premijera.

Gostovanje članov ljubljanske drame v Mariboru. Prihodnji teden gostujejo odlični ljubljanski igralci ga. Wintrova ter gg. Rogoz in Šest v Wildgansovi »Ljubezni«, na kar opozarjamo že danes.

Ljudski oder

v Ljubljani

Nedelja, 21. novembra: LJUBEZNI IN MORJA VALOVI. Začetek ob 3. uri popoldne, konec ob pol 6. uri.

Knjige in revije

»Križ na gori«. Izšla je 1. številka III. letnika »Križa na gori«*»* s srednješolsko prilogo »Stražni ognji«*»* na 24 straneh. Vsebinska: »Križa na gori«: Tretje leto: Maks Miklavčič: Novo življenje na Slovenskem; Edvard Kocbek: Marija in Marta; Božo Vodusek: Poslanica. — »Stražni ognji«: Pozdrav; A. K.—c.: Oznanilo; Jožef Muhič; Boje Etbina; Ognji; Edvard Kocbek; † Jožef Muhič; M. A.: Pesem; Vzhod; Razgledi. — Naročnina znaša za »Križ na gori«*»* s prilogo »Stražnih ognjev«*»* vred 40 Din, za dijake 30 Din, in se naroča pri upravi »Križa na gori«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 5. Lepo Miklavčičovo darilo je novo tiskana povestica »Francek Zbiratelj«. Pripovedka je jako gniljiva ter se otrokom še bolj dopada, ker je mešana s slikami. Cena samo 1.50 Din. Naroča se pri Družbi sv. Petra Klaverja, Ljubljana, Miklošičeva cesta 3.

Afintra, zamorska deklica. Nova misijonska igra v treh slikah. Izdala Družba sv. Petra Klaverja, Ljubljana, Miklošičeva cesta 3. Cena samo 3 Din. Igra je jako lepa ter gane poslušalce do solz, vzbuja obenem ljubezen do misijonov. Za naročbo toplo priporočamo.

Sveta maša za Marijine praznike (slovenska, mešani zbor), uglasbil, izdal in založil g. Anton Kosi. Središče ob Dravi 1926, izšla z dovoljenjem lavant. ordinariata. Maša obsega vse dele, to je Pristop (F), Slava (B), Evangelij-Vera (A), Darovanje (G), Svet (G), Povzdigovanje (D), Obhajilo (B) in Sklep (Es). Skladba je lepa, melodična, harmonično lahka (sempatja opazimo, da g. skladatelj prislukuje tudi moderni, kar nas seveda veseli), prepojena z narodnim čustvovanjem, zlasti štajerskega dela Slovenije. Vsem zborom, zlasti pa še podeželskim in šibkejšim, bo ta maša dobrodošla, ker je v njej mnogo zanimivega in pristno pobožnega. Tu vidimo g. Kosija, kakršen se kaže tudi v prejšnjih skladbah, delal je z ljubeznijo, v mislih je imel predvsem zbor po deželi, kjer težje proizvajajo kaka modernejša dela; g. Kosi pa hoče nuditi tem zborom manj težko, pa vključiti temu dobro hrano. Z ozirom na vse te okoliščine in če se še postavimo na stališče, da v prvi vrsti pojmo dela slovenskih skladateljev, moramo to mašo res priporočiti. — Naroča se pri g. skladatelju po Din 8.50 s poštno vred; pri večjem naročilu smemo upati na popust. V prihodnje bi bilo zelo prav, ki bi g. Kosi svoje skladbe izdal s tridimi ali vsaj ne tako mehikimi platnicami oz. ovitki in to iz zelo praktičnih razlogov. J. R.

Trgovski koledar za leto 1927 je izšel v založbi Trgovskega društva »Merkur«*»* za Slovenijo v Ljubljani. Koledar je zopet uredil g. Fran Zeleznik. — Vsebinska koledarja je zelo pestra in praktična. Posebno je omeniti sestavke: Organizacija trgovske pisarne, knjigovodstvo žage, vinaka trgovina, razni praktični migljaji trgovskemu osebu itd. itd. Ta koledar je prepotraben vademecum za vsakega trgovca, podjetnika in nameščena. Cena lično v platno vezanemu izvodu je s poštno vred 15 Din, kar gotovo ni pretirano. — Naroča se pri Trgovskem društvu »Merkur«*»* za Slovenijo v Ljubljani, Gradštr. 17-1.

KARAMBOL NA ZELEZNICI.

London, 19. nov. (Izv.) Na progi Birmingham—Jork sta trčila danes ekspresni in tovorni vlak. Devet oseb je ubitih, večje število pa ranjenih.

Mednarodnopravni problemi na »Socialnem tednu«*»* v Havru.

Med katoliškimi prireditvami tekočega leta zavzema, kar se tiče oranja na globoko, socialni teden v Le Havre, ki mu je prisostvovalo 1500 akademikov, eno prvih mest. S predavanji so se pečali vsi svetovni listi, a francosko časopisje je soglasno naglašalo, da pomenja Semaine Sociale bogato žetev francoskega duševnega življenja. Vodilna misel je bila: mednarodno občestvo, kakor ga pojmuje katoličanstvo.

Prvi predavatelj je bil predsednik Eugene Duthoit, dekan pravne fakultete na univerzi v Lillu. Govoril je o tem, »kako katoličizem združuje in usoglašuje narodno in mednarodno dolžnost«, katerih soglasje se zrcali v mednarodnem značaju katoliške cerkve. — Splošne poteze, ki jih je podal Duthoit, je poglubil in osvetlil znani učitelj prava Louis le Fur. Izvajal je: Konflikti, ki so nastajali med narodnimi in mednarodnimi dolžnostmi, so se vse do novega časa reševali s silo. Ko pa se je območje kulturnega sveta razširilo z odkritjem novih delov sveta in se je namesto nadvlade ene velike države v politiki uveljavil sistem mednarodnega ravnotežja, metoda sile ne more biti več prava rešitev. Vsiljuje se težnja, da se konflikt izključi temeljem duhovnega načela, ki ga je človek v svojih najmanjših občestvih že praktično uveljavil: vzklic na pravo. V človeškem bistvu sta vtemeljeni obe nasprotujoči si težnji: partikularistična, izključujoča, etnična, ki poraja nacionalizem in dovaja do nacionalnega samoljublja; toda prav iz nje se poraja pa tudi druga težnja, ki zavestno stremi za združenjem skupin in naglašava naravno dano solidarnost in medsebojno gospodarsko odvisnost. Ta druga težnja temelji na železnih zakonih, ki so danes močnejši nego volja po posebnem, lastnem življenju. Kljub temu etnične razlike ostajajo dalje in s tem tudi partikularistične težnje. Med obema nasprotjema je sedaj treba najti poravnavo. Zglede za to imamo; stanovi in mesta so se nekoč med seboj pobijali, a pokoriti so se morali višjemu redu in se pomiriti, ne da bi bili pri tem izgubili svoje življenske pogoje. Ravno tako se mora razviti razmerje od države do države v smeri takega višjega reda. Zmotna pa je misel, da bi v ta namen zadostovala samo duhovna oblast — Sveta stolica in da je pravni ustroj — pa naj bo to že Društvo narodov ali kak drug naslov — nepotreben. Človeški značaj je tak, pa tudi nasprotja v svetovnem naziranju zahtevajo, da se opiramo na sistem pozitivnega prava, ki mu je bistveni element sankcija proti kršiteljem prava. Sankcija pa zahteva organizacijo. Naddržavo predavatelj odklanja in se izreka za izgradbo organizacije v zmislu občestva držav in za reševanje sporov na podlagi prava.

Furova izvajanja sta še dalje izpopolnila in poglabilia naslednja predavatelja: P. Albert Valensin S. J., profesor na bogoslovni fakulteti v Lyonu, in P. Delos O. Pr., profesor na pravni fakulteti v Lillu. P. Valensin je svoje predavanje »Naravni zakoni mednarodnega življenja«*»* postavil na načelo, da absolutna suvereniteta kake države, naroda ali plemena nikakor ne more služiti kot temelj mednarodnega reda, marveč edinole sociabiliteta ljudi. Čimdalje bolj prodira prepričanje po naravi dane medsebojne odvisnosti in stremljenje po skupnih ciljih; proti temu se posamezni partikularistični interesi ne morejo trajno uveljavljati. Narodom mora biti pred očmi »skupno mednarodno dobro«, ki naj se uresniči v krepkem in urejenem življenju narodov kot pogoja njihovega prospeha. Zavedati pa se je treba, da morajo temeljni zakoni višjega mednarodnega reda sloneti na morali; drugače se bo ustvarila politična mitologija, ki ne bo sposobna, da upraviči žrtve, ki jih zahtevajo mednarodne dolžnosti, in da vzdrži družabno razmerje.

Škof iz Arrasa, msgr. Julien je govoril o »Tradicionalni doktrini cerkve glede reda mednarodnega življenja v vojni in miru«. Predavatelj je na podlagi cerkvenih očetov in drugih cerkvenih pisateljev ugotovil, da slavi danes nauk cerkve o mednarodnih pravicah in dolžnostih svoje vstajenje.

Georges Goyau, odličen član francoske akademije, je podal zgodovinski pregled mirovnega dela cerkve pred reformacijo in tudi po njej do današnjih dni. Nunciature so bile vedno posredovalnice za mir med narodi.

Izjema med predavatelji je bil Rene Pinon, profesor na šoli za politične vede v Parizu in politični ravnatelj revije »Deux Mondes«. Govoril je o »Ovirah miru«, ki se mu zde tolike in po naravi dane, da je svetovni mir po njegovem mnenju utopijska. Zanj velja nauk, da je »moč pred pravico in da moč ustvarja pravico«*»*; opozarja na mussolinijansko zamisel države, na III. internacionalo, na japonsko izseljenišvo, na boj za Pacifik, avstralsko vprašanje, vzbujajoče se kitajsko množico, Indijo. Prihaja do zaključka, da mora Francija voditi politiko oboroženega miru in sistem alijans.

Pesimistični vtis Pinonovih izvajanj so uspešno pobijali naslednji predavatelji. — P. Dandset S. J. je govoril o mednarodnem finančnem sistemu in končal z zaključkom, da mora gospodarska elita smatrati za svojo nalogo svetovnogospodarsko kooperacijo na te-

melju spoštovanja individualnih pravic. Etienne Martin-Saint-Leon je govoril o »Internacionalni delu«*»*; naglasil je, da je organizacija delavnih mas legitimna in miru koristna, samo da ne stremi po diktaturi. Pierre Waline je govoril o prizadevanjih za uresničenje miru in navedel kot dokaz nemške katoličane, narodnostni sporazum na Češkoslovaškem, prizadevanja za ureditev mednarodnega prometa, mirovno delo verskih družb, cerkva in zlasti rimskega papeža.

Zanimivo in aktualno je bilo predavanje A. Cretinova o »Razmerju med družbami neenake civilizacije«. Na podlagi klasičkov krščanskega mednarodnega prava je zahteval, da mora kolonizator domačine oblagodariti s svojo kulturo, da morejo postati na podlagi samouprave deležniki mednarodnega življenja.

Nadaljnji predavatelji so obdelali vprašanja organizacije Društva narodov, mednarodne kooperacije v intelektualnem in gospodarskem življenju, mednarodne kooperacije proti socialnim šibam i. dr.

Teden je zaključil s sijajnim govorom Lucien Romier, pisatelja slavne knjige »Explication de notre temps«. Govoril je o evropski solidarnosti. Opredelil je vzroke vojn in se ostro izrekel o nesposobnosti političnih zastopnikov držav, da bi delali za prospeh solidarnosti. Delo za mir se nikdar ne sme prepušiti samo političnim čimteljem, ki nikdar ne smejo sami prevzeti rekonstrukcije; izkušnja uči, da zgolj politične pogodbe še nikdar niso zblížale narodov. Vodstvo v mirovnem delu naj prevzame duševna elita, predvsem katoliška Cerkev, pa tudi vse druge vere.

Sporti

Skupščina župe skavtov za Slovenijo se vrši 21. t. m. ob 10. uri popoldne na realki. Vabljeni prijatelji pokreta in starši skavtov!

Nogometne tekme na igrišču Ilirije 21. t. m. Jutri v nedeljo se odigra na igrišču Ilirije dve prijateljski tekmi. Popoldne ob 10. uri nastopita SK Reka in SK Svoboda iz Trbovelj, popoldne ob 13.30 pred mestno hazensko tekmo Ljubljana: Maribor pa igra dve kombinirani moštvi Ilirije in Jadrana.

BSK : Ilirija. Med Ilirijo in BSK se vodijo dogovori za prijateljsko tekmo dne 1. decembra v Ljubljani.

Elan (Novomesto) : Panonija. V Novem mestu gostuje v nedeljo SK Panonija, eno najjačnejših moštev ljubljanskega II. razreda. Domači SK Elan, ki se nahaja sicer v dobri formi, bo imel z njo mnogo posla. Tekma obeta prinesiti dober sport.

ŠVEDSKA IN ŠVICA TER SREDNJEEVROPSKI POKAL.

Ko so bili švedski nogometaši v Budimpešti, so se pogovarjali z zastopniki ogrskega in avstrijskega nogometa; Johansson, voditelj švedske ekspedicije, je rekel, da je švedska zveza našeloma pripravljena za prijavo k tekam za srednjeevropski pokal. Kakor vemo, so se o tem pokalu dogovorile v Pragi Avstrija, Ogrska, Češkoslovaška in Italija. Tudi švicarski zvezni krogi mislijo na udeležbo pri tekmah za ta pokal. V razgovoru je dejal Johansson, da novi dogovor srednjeevropskih zvez zelo pozdravlja in da je udeležba pri teh tekmah za Švede neprimerno važnejša kot pa udeležba pri nogometni olimpiadi.

PREVEČ SPORTNIH UČITELJEV NA NEMSKEM.

Nemška nogometna sportna zveza je na zadnji seji načelstva sklenila, da bo vprašanje sportnih učiteljev posvetila večjo pozornost. Iz statistike nemške nogometne zveze izvem, da deluje v tej največji nemški sportni zvezi, ki ima 6000 klubov, nič manj kot 130 sportnih učiteljev, med njimi veliko avstrijskih, ogrskih in nemških prvorazrednih nogometašev. Če pomislimo, da vzbija visoka šola za telesne vaje stalno 400 dijakov za poklic sportnih učiteljev, od katerih jih hoče veliko število stopiti vsako leto v sportno delovanje, nastane samobesni vprašanje, kam naj vsa ta ogromna armada gre in kje naj se nastani. Vprašanje je zgolj denarno in ga večina nemških sportnih klubov ne more rešiti, ker jim z malimi izjemami manjkajo sredstva za plačevanje sportnega učitelja. Vprašanje sportnih učiteljev še ni tako pereče. Nogometna zveza bo skrbela za to, da pride kolikor mogoče teh učiteljev do kruha. Pomagal ji bo seveda tudi državni odbor za telesne vaje.

AMERIKANEC O NEMSKI LAHKI ATLETIKI

Pisali smo že o izjavi ameriškega olimpijskega šef-trenerja Lawsons Robertsona, da smatra na prihodnji olimpijadi Nemce za najresnejše tekmece Amerikancev. Sedaj priobčuje Robertson v new-yorskem »Telegramu«*»* članek, kjer objavlja vtise, ki jih je dobil na potovanju po Nemčiji. Pravi: »Bil sem prvič na Angleškem in sem si zato lahko ustvaril sodbo o sportu v deželi, o kateri smo imeli doslej samo nejasno mnenje. Na Holandskem se mi je zdelo vse majhno in skromno, na Nemškem vse veliko in vzvišeno. Izredno sem bil presenečen pri pogledu na 15.000 gledavcev in na sportne uspehe. Pravili so mi, da trenira na Nemškem sedaj 500.000 moških, ki so vsi včlanjeni v kakšno zvezo. Vsako mesto ima svoje igrišče, pa tudi svoje peš-peljo tekališče, napravljeno za »nemško temeljitostjo«, znano po vsem svetu. Po vojski je nastalo na Nemškem že osem stadionov. Uspehi nemških atletov pri angleških prvenstvenih tekмах so povzročili val navdušenosti, ki je zagrabil vso Nemčijo. Nemčija hoče dobiti pri olimpiadi drugo darilo, prvo prepušča zaenkrat še nam. V nasprotju s Finci, ki so prvostinski samo v teku na dolge razdalje, če smo natančni, polaga Nemčija važnost na harmonično vzgojo svojih atletov. Njih dobro izveščana povprečnost bo imela na seznam točk velik vpliv. Marsikdo se bo od Nemcev lahko učil. To pa še ni vse. Nemci imajo še nekaj drugega, imajo tudi rekorderje, in svet se bo čudil spriči njih uspehov.«

PRAGA, AVIATIČNO SREDIŠČE EVROPE.

Pogajanja o aviatičnem dogovoru med Češkoslovaško in Nemčijo so že v toliko uspeha, da so se začeli konkretno pogajati o zračnih progah. Dogovarjajo se o zračni zvezi med aviatičnimi središči obeh držav, a tudi v dovoljenju rednih zračnih prog v druge države čez ozemlje obeh pogodb sklepajočih držav. Brž ko bo pogodba podpisana, se bodo začele priprave za ureditev zračnih zvez. Morda bo prišlo med člove. aviatično akcijsko družbo in med nemško »Lufthanso«*»* celo do smotrenega sodelovanja. Doslej ima Praga tri direktne zračne zveze, in sicer v Pariz, v Varšavo in na Dunaj, potem pa vse polno notranjih zvez. Vidi se, da bo postala Praga središče 16 do 18 zračnih zvez.

Držite se stare navade

in uporabljajte še nadalje davno preizkušeni

Pravi Franckov kavni pridatek.

Ta pocenjuje kavo, jo krepča in ji daje dober okus.
Tudi k žitu spada neobhodno Pravi Franck.

Gospodarstvo

Sadna letina v Prekmurju.

Toliko sadja, kakor ga je bilo letos, Prekmurje nima vsako leto. Smemo trditi, da ga več sploh ni moglo biti, ker so obrodila vse vrste in v največji meri. Seveda sadna letina ni bila v vseh krajih enaka, a izjeme so tako neznatne, da niti v poštev ne pridejo.

Bati se je bilo spomladi, da s sadjem to leto ne bo posla. Dan na dan je bilo, ko so bila drevesa v cvetju. A dež ni škodoval mnogo, kajti rano sadje — črešnje, slive, breskve — je bilo že prej oplojeno, pozno jesensko sadje pa je začelo šele po nalivih prav cveteti. Medtem ko so nalivi poljskim pridelkom v veliki meri škodovali, na razvoj sadja niso imeli skoraj nobenega vpliva.

Ko se je avgusta pokazalo, da bo mnogo sadja, so začeli oni, ki imajo gospodarsko stanje ljudstva v evidenci in ki so preračunili, kako bogastvo vsebuje sadni pridelek, narod opozarjati, da ravna s sadom kakor s pravim zakladom in ga uporabi, kakor se najbolj da. Ako bi nasveti imeli zaželeni uspeh, bi Prekmurje dobilo precejšnjo vsoto za svoj sad. A žal, za ekonomično uporabo sadja ni pravega razumevanja. Ljudstvo je premalo poučeno o tem, kako se ravna s sadnim drevjem in s sadom in tako se uniči mnogo sadja, ne da bi ljudstvo imelo od tega kako pravo korist. Splošno je nekaj nenavadnega in izrednega, da bi se sadje v večji meri spravilo v denar. Kar zraste, se naj doma porabi in če ljudje ne morejo vsega uničiti, naj pa pojedjo svinje in krave.

V večji meri kakor drugod vlada mnenje, da se mora ves sad izpremeniti v tekočino. Zlasti velja to o slivah, breskvah, jabolkih. Drug način uporabe bi bil prava škoda. — Sliv je bilo letos zelo mnogo. Na vagonih bi se jih lahko izvozilo in pri vsem tem bi se tudi Prekmurje lahko preskrbelo mnogo sušenih sliv in pekmeza. Ni pa se zgodilo ne prvo, ne drugo, ne tretje, temveč je iz vsega nastalo žganje. In tako se je mnogo pripomoglo k zlu, ki ga povzroča alkohol, ni se pa storilo nič za otroke in gospodinj, katerim bi marsikdaj prav prišle suhe slive in pekmez. — Isto se je zgodilo z jabolki. Sušenje jabolk ali ohranjanje, kakor dolgo se pač da, se zdi malenkostno. Jabolčnik nekaj velja. In tako se res velika večina jabolk porabi za jabolčnik. Splošno to ni nič hudega, ako bi bil jabolčnik res jabolčnik. A priznati se mora, da večina ne zna delati jabolčnika. Glavno merilo pri prežanju je, da je čim več pijače. Po kakovosti se ne vpraša, in tako se dogaja, da se mošt izpremeni v par tednih v kis, a ne v jabolčnik.

Kako dobro bi bilo, ako bi se v tem splošnem pomanjkanju vsaj sadni pridelek uporabil tako, kakor bi se bil lahko uporabil. Dobilo bi se lahko mnogo denarja in sicer prav

potrebnega denarja. Razen tega pa bi suha jabolka in hruške zelo dobro nadomestile kruh in krompir, katerega bo letošnje zimo tako malo.

Da se sadju posveča v Prekmurju tako malo pozornosti, so krive prejšnje razmere. Pred par leti ni nikdo povpraševal po prekmurškem sadju in ljudstvo tudi drugače ni bilo poučeno o važni vlogi sadja. Ker se je v zadnjih dveh letih v tem oziru precej izpremenilo, upamo, da ob prvi priliki, ko bo zopet tako dobra letina, lahko izkažemo precej lepo statistiko o smotreni uporabi pridelkov. Za sedaj pa moramo konstatirati, da smo imeli mnogo, a uporabiti nismo znali; pilo se bo žganje in kis (jabolčnik), druge koristi pa ni.

BREZSMISLENNO DVIGANJE FRANCOSKEGA FRANKA IN NJEGOVE POSLEDICE.

Ko je v juliju tekočega leta padlo ministrstvo Herriot je angleški funt na borzi v Parizu notiral 248 frankov. Danes po 5 mesecih pa notira 139 frankov. Posebno naglo se je dvignil francoski frank v zadnjih dneh. Blagovni kurz devize Pariz je danes dosegel v Zagrebu 200 Din (za 100 frankov). Francoski frank se je torej v teku 5 mesecev dvignil za 80%. Kakor drugod, je francoska javnost pričakovala, da bo dvig franka povzročil padec cen. Ko se je lani naglo dvignil dinar, so se tudi naši javnosti napovedovali zlati časi, ko se bo življenje pocenilo v istem razmerju, kakor se je dvignil dinar. Toda prepričati smo se morali, da se ni vse tako izleklo, kot se je napovedovalo. Danes se Francija nahaja v sličnem položaju kot Jugoslavija pred dobrim letom. Frank se je sicer dvignil za 80%, cene pa so ostale enake, deloma so se celo dvignile. Indeks cen v trgovini na debelo se je dvignil od 754 koncem junija na 804 koncem septembra, šele v oktobru je padel na 767, toda ta padec je pripisati edino padcu cen uvoženega blaga. Indeks cen v detajlu pa kaže sledečo sliko koncem januarja 480, junija 544, septembra 590 in koncem oktobra 624.

Za razvoj francoskega gospodarstva je gotovo najvažnejše razmerje med francoskimi cenami v zlatu in svetovnimi cenami. Za izvoz kakor tudi za tujski promet so potrebne nizke cene v zlatu. Če pa postavimo francoski indeks na zlato podlago, tedaj vidimo, da so se za tuja (katerega valuta stoji v praktično nespremenjeni relaciji z zlatom) cene v Franciji ogromno dvignile, kajti zlati indeks cen v detajlu je znašal koncem junija 79, septembra 85 in koncem oktobra 102. Od junija do oktobra so se torej cene dvignile za 29%. Zlati indeks cen v trgovini na debelo pa se je dvignil od 109 koncem junija na 132 koncem oktobra. — Pred dobrim pol letom je napisal znani ekonom prof. Jon Maynard Keynes članek o francoski valuti, ki je vzbudil veliko pozornost. Dokazal je, da je mogoče sanirati francosko gospodarstvo le pri kolikor mogoče nizkem stanju franka. To pa vsled višine notranjega dolga, ki zahteva letno 22 milijard frankov obresti, kar predstavlja več kot polovico celokupnega proračuna. Čim nižje bo stal frank, tem ugodnejše bo razmerje med izdatki za obresti notranjega posojila in ostalimi izdatki. Francija žalibog ni upoštevala njegovih nasvetov. V istem razmerju kakor se dviga frank, se dvigajo v zlatu računane obresti notranjega dolga, ozi. višina dolga samega. Odlični strokovnjaki so nasvetovali Franciji stabilizirati valuto pri relaciji 200 frankov za angleški funt. Če se pa frank dvigne preko te relacije potem bo težko urediti francoske finance.

Navedene številke veljajo za stanje koncem oktobra. Medtem pa se je frank ponovno dvignil za 11%, kar je stanje še znatno poslabšalo.

Kakor vse kaže, namerava Poincaré nadalje dvigati frank. Angleži se trudijo prepričati Francijo, da more dviganka franka prineesti Franciji veliko škodo. Znani angleški finančnik Mac Kena kakor tudi sam predsednik Bank of England Montagu Norman sta pri svojem nedavnem obisku v Parizu, z vednostjo angleškega zakladnega ministra, osebno priporočala Poincaréju stabilizacijo franka. Toda brez uspeha, kajti dan pozneje se je frank pričel ponovno in naglo dvigati.

V Franciji se že opaža, kot posledica dviganka franka, zastoje v trgovini in industriji. Po zadržanju gospodarskih krogov je obseg trgovskih poslov padel že na polovico. Množijo se tudi drugi znaki bližajoče se krize. Vest, da namerava Poincaré nadalje dvigati frank, je predvčerajšnjim povzročila pravo paniko na borzi.

Lesni trg. Izvozna trgovina je še vedno živahna. V zadnjem času prihajajo naročila predvsem iz Francije, Italije, Španije in Belgije. Tudi tujski trg je postal nekoliko živahniji, to pa vsled zboljšanja gradbene delavnosti, katero pa še vedno ovirajo visoke cene gradbenega materiala. Vagonov za izvoz žalibog še vedno primanjkuje. Da se izvoznikom vsaj deloma odmore, je kakor znano, pred kratkim prometno ministrstvo dovolilo nakladati les tudi v zaprte vagon, kar pa je zvečano z 10 odstotnim zvišanjem prevoznih stroškov. — Pred kratkim smo poročali, da se je naš izvoz lesa v Egipt zopet oživel. Avstrijski konzulati opozarjajo lesne trgovce v Avstriji, da je v Egiptu le tedaj mogoče priti do kupčije, če so cene v ponudbah stavljene v angl. funtih c. Aleksandria ali Port Said, kar bo eventualno zanimalo tudi naše izvoznike.

Uradni list z dne 18. t. m. objavlja kar 7 obdobj po zakonu o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije in to večinoma radi malenkostnih prestopkov (neoznačene cene v trgovinah, gostilnah, na sejnih, in previsoki dobi-

ček preprodajalcev živine). Vse obsojbe glasijo na zaporno kazen. Ponovno opozarjamo merodajne faktorje, da ukrepejo potrebno, da se veljavnost tega zakona, ki je bil izdan v času pomanjkanja življenjskih potrebščin, v kratkem ukine, ker mu manjkajo vsi predpogoji za nadaljnji obstoj. Da mora živinski mešetar, ki je »zahteval dne 4. IV. 1926 v Rožičkem vrhu za kravo, torej za življenjsko potrebščino, višjo ceno, nego je ona, ki zajamčuje običajni in dovoljeni trgovski čisti dobiček« za to dejanje sedeti 5 dni v zaporu, poostrenem z dvema postoma, se upira pravnemu čutu našega ljudstva in povzroča le vročo kri, najmanj pa more odpraviti draginjo, katero je iskati gotovo drugje.

Zavarovanje delavcev in lesna industrija. Zagrebška trgovska in obrtna zbornica je nedavno predložila ministru socialne politike spomenico, v kateri se zahteva, da se lesna industrija, ki se po zakonu o zavarovanju delavcev nahaja v 12 nevarnostnem razredu, prevede v nižji razred. Minister socialne politike je sedaj izdal rešenje, po katerem se lesna industrija uvrsti v 11. odnosno 12. nevarnostni razred in sicer z ozirom na vrsto poslov.

Ogromna bremena nemških državnih železnic. Generalni ravnatelj komercializiranih nemških državnih železnic je pred kratkim podal javnosti zanimive številke o finančnem stanju nemških državnih železnic. Bremena državnih železnic znašajo za l. 1926. 975 milijonov mark (13 milijard Din) in se morajo nositi iz čistega dobička. Vsled dobre organizacije in racionalizacije železniškega obrata je upravi železnice poleg teh bremen mogoče investirati precejšnje vsote v novozgrajene železnice. Prevozniki so navzlic temu razmeroma nizki in so le za 33 odstotkov višji kot v l. 1914., medtem ko so se stvarni izdatki (za premog, žel. material, vzdrževanje prog, zvišali namr. l. 1914. za 50 do 67 odstotkov. Dobiček nemških državnih železnic znaša torej več kot naš celokupni proračun, pri tem pa so tarife znatno nižje kot pri nas, kjer obratujejo železnice z ogromnim deficitom. Ni dvoma, da je ugodno finančno stanje nemških državnih železnic pripisati v glavnem popolni komercializaciji obrata.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 19. novembra 1926. Višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Barometer	Toplota v C°	Rel. vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0-10	Vrsta padavin		višina v m	čas trajanja
						ob opazovanju	v mm de 7h		
Ljubljana (dvorec)	7	752.6	12.6	97	E 0.5	10	po dežju	21.5	
	8	752.2	12.5	99	NNE 0.5	10	megla		
	14	749.0	15.2	74	SW 1.5	9			
	21	746.1	12.7	95	NE 1.5	10	dež		15.8 12.0
Maribor		751.9	13.0	86	SE 9	5			19 8
Zagreb		752.8	13.0	83	E 7	7			17 12
Belgrad	8	758.5	14.0	59	SSW 13	10			23 11
Sarajevo		756.3	16.0	65	S 7	9	0.1		22 13
Skopje		765.7	4.0	91	mirno	9			19 -1
Dubrovnik		758.0	19.0	66	S 9	8	1.0		21 11
Split		754.8	18.0	87	S 23	10	0.5		17
Praga	7	746.6	7.0	—	ENE 1.5	5			11 6

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Dunajska vremenska napoved za soboto, dne 20. novembra: Oblačno, obilne padavine, padanje temperature in močni vetrovi.

Povpr. barometer nižji kot včeraj za 12.2 mm.

Sir H. Rider Haggard:

46

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.
Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

»Zakaj moram biti žrtvovan, o knez?« je zavpil. »Jaz, ki sem bil vedno zvest služabnik bogov in cesarja!«

»Zavoljo tega, ker si se drznil položiti na žrtvenik tega Tjula,« je odgovoril Guatemok in pokazal name, »in to brez dovoljenja svojega gospoda, cesarja Montezume, in zavoljo drugih hudobij, ki si jih storil in ki so vse napisane v tem zvitku. Ta Tjule je sin Kvecalotla, kakor si sam proglasil, in Kvecalotl bo maščeval zavoljo svojega sina. Proč ž njim, tukaj je cesarski ukaz!«

Tedaj so duhovniki, do tistega trenutka služabniki obsojenega velikega duhovnika, vlekli svojega poglavarja k žrtveniku in takoj je eden tovarišev, ki je oblekel njegovo škrlatasto haljo, izvršil vzlic vsem prošnjam in tulenju nad njim isto umetnost, kakor jo je bil on izvršil na neštevilnih žrtvah; njegovo truplo pa so vrgli z ravne strehe na piramidi. Priznati moram, da nisem vzlic svojem dobremu srcu obžaloval, da je umrl na isti način, kakor je bil on sam usmrtil mnogo boljših ljudi.

Ko je bilo vse končano, se je Guatemok obrnil k meni in rekel: »Tako poginejo vsi tvoji sovražniki, prijatelj Tjule.«

Nekako eno uro po tem dogodku, ki mi je razodel, kako velika je moč Montezume, ki je samo v obliki njegovega prstana mogla povzročiti smrt velikega duhovnika, in to po njegovih lastnih učencih, smo odrinili na dolgo pot. Pred odhodom sem se toplo poslovil pri prijatelju kasiku in tudi pri Marini, ki je plakala, ko sem odhajal. Kasika nisem videl nikdar več, z Marino sva se pa še srečala.

Potovali smo ves mesec: glavno mesto je bilo

daleč in pot slaba; včasih smo morali prodirati skozi gozdove, včasih zopet smo morali čakati ob bregu naraslih rek. Mnogo novega in neznanega sem videl na tem potovanju, in mnogo mest, v katerih smo se ustavili in ki so si oblekla praznično obličje; vendar mi ne depuša prostor, da bi vse to opisoval.

Samo o enem dogodku bom poročal, dasi na kratko, in to zavoljo tega, ker je izpremenil spoštovanje, ki sva ga gojila knez Guatemok in jaz drug do drugega, v pristrčno prijateljstvo, ki je trajalo do njegove smrti in ki trajal v mojem srcu še v tem trenutku, ko to pišem.

Neki dan nas je zadržala močno narasla reka in podali smo se za kratek čas na lov na jelene. Ko smo bili nekoliko časa lovili in ustrelili tri jelene, je naključje naneslo, da je Guatemok uzrl lepega jelena, ki je stal na nekem griču, in šli smo ga zalezovat; vsega skupaj nas je bilo pet. Toda jelen se je nahajal na odprtem prostoru in drevje in grmovje se je končalo celih sto korakov od kraja, kjer je jelen stal, tako da se mu od nobene strani nismo mogli približati. Tedaj me je Guatemok začel dražiti in dejal: »No, Tjule, cele zgodbe pripovedujejo, kako dobro znaš streljati z lokom; sedaj pokaži, kaj znaš! Daljava do tistega jelena tem-le je trikrat večja od one, v kateri smo mi Azteki gotovi svojega cilja.«

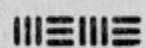
»Bom poskusil,« sem odgovoril, »dasi je daljava jako velika.«

Podali smo se v okrilje velikega drevesa, čegar najnižje veje so visele kakih petnajst čevljev od tal; položil sem puščico na struno loka, ki sem si ga bil naredil po vzorcu onih, kakor jih rabimo doma na Angleškem, pomeril in sprožil. Puščica je zletela in zadela jelena naravnost v srce; od začudenja so vzklimali vsi, ki so videli ta strel.

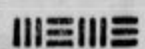
Pravkar smo se pripravljali, da bi se podali k ustreljenemu jelenu, kar je skočil puma — ki ni drugega nego mačka, samo petdesetkrat večja —, ki je prežal na jelena, z veje drevesa, pod katerim smo

stali, knezu Guatemoku naravnost na rame in ga podrl na tla, kjer je obležal z obrazom navzdol, silna zver pa mu je mesarila hrbet z ostrimi kremplji. Da bi Guatemok ne imel zatega oklepa in čelade, bi nikoli ne postal cesar države Anahuak, in nemara bi bilo boljše, da ne bi bil postal.

Ko so trije plemiči, ki so bili z nami, videli puma, ki je renčal in trgal njihovega kneza, se jih je polastil silen strah, dasi so bili srčni možaki, in so pobegnili, misleč, da je knez že mrtev. Jaz pa nisem zbežal, dasi bi bil prav vesel, če bi bil. Ob strani mi je viselo ono indijansko orožje, ki jim služi namesto meča, nekaka lesena gorjača, v katero so na obeh straneh vdlane bodice iz obsidijana (vulkanska skala podobna steklu), podobne zobovju ribe sabljače. Izdrl sem jo iz pentlje in navalil na puma, ga udaril po glavi, da se je zvalil po tleh in se mu je takoj vili kri. Kakor bi trenil, je bil zopet na nogah, zarjul od togote in skočil name. Z obema rokama sem zavihel gorjačo, ki ga je zadela v zraku med šapama naravnost na gobec in glavo. Ta udarec je bil tako silen, da se mi je orožje zlomilo; vseeno puma še ni odjenjal. V mahu sem bil na tleh in zver me je trgala in grizla v prsi in vrat. Sreča je bila zame v tistem trenutku, da sem imel na sebi jopič iz prešite bombaževine, drugače bi me bila zver raztrgala; a tudi spriče to pomoč me je grozno razmesarila in še danes se mi poznajo znaki njenih krempljev na mojem telesu. Ko pa se je zdelo, da sem izgubljen, je silni udarec, katerega sem ji bil zadal, začel učinkovati; ena ost je namreč prodrla zver v možgane. Vzdignila je glavo, kremplji so se krčevito stisnili v mojem mesu, nato je zatulila kakor pes, ki ga zaboli, in se zvrnila mrtva čez mene. Tako sem ležal na tleh in se nisem mogel ganiti, kajti bil sem močno ranjen, dokler se niso tovariši osrčili in vrnili ter potegnili puma z mene. Ob tem času je Guatemok zopet vstal; videl je bil vse, a se ni mogel ganiti, ker ni imel nič sape.

V priporočamo LUDSKO KNJIZNICO (Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani): 15. zv. J. O. Curwood, Kazan, volčji pes, Kanadski roman, 18 Din., vezan 30 Din. — 20. zv. Ed. About, Krnji gora, 18 Din., vezan 30 Din. — 21. zv. H. R. Haggard, Jutranja zveza, 30 Din., vez. 40 Din. — 22. zv. Otroka kaplana Granita, Popolovanje okoli sveta, Roman v treh delih, 48 Din., vez. 58 Din.

UNDERWOOD

pri Lud. Baraga, Ljubljana
Selenburgova ul. 6/1. Telefon štev. 990.

UNDERWOOD

Borza

Dne 19. novembra 1926.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.4647—13.4947 (13.46—13.49), Italija 238—240 (239.49—241.49), London 274.80—275.60 (274.80—275.60), New York 56.54—56.74 (56.54—56.74), Pariz 198—200 (197.58—199.58), Praga 167.70—168.50 (167.70—168.50), Dunaj 7.9833—8.0133 (7.9875—8.0175), Curih 10.9275—10.9575 (10.9275—10.9575).

Curih. Belgrad 9.14 (9.14), Berlin 123.10 (123.08), Italija 21.80 (22.15), London 25.155 (25.15), New York 518.50 (518.375), Pariz 18.175 (18), Praga 15.3625 (15.3625), Dunaj 73.10 (73.10), Bukarešt 2.85 (2.85), Varšava 57 57), Bruselj 72.10 (72.20).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.48—12.52, Kodanj 188.60—189.20, London 34.32—34.42, Milan 29.81—29.91, New York 707.75—710.25, Pariz 25.05—25.15, Varšava 78.35—78.85. Valute: dolarji 707—711, angleški funt 34.25—34.41, francoski frank 25.16—25.33, lira 29.72—29.88, dinar 12.47—12.53, češkoslovaška krona 20.93—21.05.

Praga. Devize: Lira 141.92, Zagreb 59.50, Pariz 118.17, London 163.50, New York 33.70.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 75 den., vojna odškodnina 333 den., zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 194—198, Ljublj. kreditna 140 den., Merkantilna 100 den., Praštediona 865—868, Kred. zavod 170—180, Strojne 100 den., Trbovlje 335 den., Vevče 105 den., Stavbna 55—55, Bešir 104 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 77—78, vojna odškodnina 335—336, Hrv. esk. 100—100.50, Hipobanka 56 den., Praštediona 865—867.50, Ljublj. kreditna 141 den., Srpska 130 den., Sečerana 420—425, Slavonija 34—35, Trbovlje 320—330, Vevče 105 den.

Dunaj. Podon.-savsko-jadrans. 784.000, Zivno 768.000, Alpine 410.500, Greinitz 68.000, Kranjska industrijska 430.000, Trbovlje 396.000, Hrv. esk. 134.000, Leykam 121.000, Hipobanka 69.000, Avstrijske tvornice za dušik 251.000, Gutmann 835.000, Mundus 1.063.000, Slavonija 44.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Trami, po kupčevi noti, I. meja 290 d., paralel. borovina, 18, 24, 28, 38, 48, 58 mm, 4 m, od 16 cm napr., I. II. feo nakl. post. 525 den., paralelna mecesnovina, 18, 24, 44 in 58 mm, 4 m, od 16 cm napr., feo nakl. post. 800 den.

Zito in poljski pridelki: Koruza umetno sušena, feo vag. nakl. post. 160 bl., koruza nova, času primerno suha, feo vag. nakl. post. 140 bl.; koruza nova, času primerno suha, za december, feo vag. nakl. post. 145 bl., koruza nova, času primerno suha, za januar, feo vag. nakl. post. 150 bl., koruza nova, v storžu, feo vagon naklad. post. 95 bl.; ajda prekmurska, feo vag. nakl. post. 335 bl.; rž, 71-72, 2 odstot., feo vag. nakl. post. 225 bl.; oves novi, feo vag. nakl. postaja 160 bl., ječmen krmilni, 62-63, feo vag. nakl. postaja 170 bl.; ječmen krmilni, 63-64, feo vag. nakl. postaja 180 bl.; ječmen letni, 65-66, feo vag. nakl. post. 192.50 bl.; otrobi drobnj, feo vag. nakl. post. 125 bl.; fižol beli, 3—4 odstot., feo vag. nakl. post. 180 bl.; fižol rmenj, 3—4 odstot., feo vag. naklad. post. 180 bl.; krompir, feo vag. slov. postaja 135 bl.; laneno seme, feo Ljubljana 380 den.; laneno seme Podravina, feo Ljubljana 370 den.

Naše dijaštvo

»Križ na gorc«. Včeraj je izšla 1. številka III. letnika »Križa na gorc« na 18 straneh s prilogo »Stražnih ognjev« na 8 straneh. Naročnina znaša 40 Din za dijake 30 Din. Uprava je razpisala za pridobivanje naročnikov zelo lepe nagrade. Imena novih naročnikov je pošiljati na naslov: Uprava »Križa na gorc«, Miklošičeva cesta št. 5, Ljubljana.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI.

Igrokazi z mešanimi vlogami.

Zakleti grad. Romantična igra v petih dejanjih (11 oseb). Spisal dr. Alojzij Remec. 22 Din.

Pevske točke k igri Zakleti grad 20 Din.

Srenja. Drama v štirih dejanjih (8 oseb). Spisal J. Jalen. 25 Din.

Dom. Drama v štirih dejanjih (13 oseb). Spisal J. Jalen. 22 Din.

Razvaline življenja. Ljudska igra v treh dejanjih (7 oseb). Spisal F. S. Finžgar. 30 Din, vezano 40 Din.

Divji lovec. Narodni igrokaz s petjem v štirih dejanjih (23 oseb). Spisal F. S. Finžgar. 18 Din.

Mati. Dramatska slika v treh dejanjih (9 oseb). Spisal Ka. Meško. 28 Din.

Hlapec Jernej in njegova pravica. Drama v devetih dejanjih (27 oseb). Priladil po Iv. Cankarjevi povesti Milan Skrbinišek. 18 Din.

Revizor. Komedia v petih dejanjih (19 oseb). Spisal N. V. Gogoj, preložil dr. Ivan Prijatelj. 20 Din.

Turški križ. Igra v štirih dejanjih (18 oseb). Spisal dr. J. E. Krek. 14 Din.

Martin Krpan. Drama v petih dejanjih (26 oseb). Spisal Fr. Govekar. 26 Din.

Mati sv. veselja. Skrivnost vstajenja v petih dramatskih slikah (17 oseb). Spisal Sardenko Silvin. 16 Din.

Strahomir. Izvirna romantična igra v petih dejanjih (12 oseb). Spisal Iv. Benko. — Mlada Zora. Romantična igra v treh dejanjih (9 oseb). Spisal Milovan. 12 Din.

Naročila sprejema Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Edino najboljši
šivalni stroji in kolesa

za rodbino, obrt in industrijo so le

Jos. Petelinca

Najnižje cene. Gritzner, Adler Tudi na obroke.
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika.

Pouk v vezenju brezplačno. Večletna garancija.

Inserati v »Slovencu«
imajo vedno uspeh!

SALAMA

prve vrste

novo blago, popolno zrelo

dobiva se povsod

Prva hrvaška tvornica salame, sušena mesa i masti

M. Gavrilovića sinovi d. d.

Petrinja

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

R. Bunc in drug

Ljubljana — Celje.

Izjava.

Gotovi krogi razširjajo lažne govornice, da je »Lesna industrija JAVOR v Logatcu« stornirala mnogo velesejskih naročil pohištva iz razloga, ker ni v stanu vzdržati preniknih cen, ki jih je tedaj zastavila za svoje izdelke. — Izjavljam, da je to gola laž in obrekovanje in bom vsakogar, ki take govornice širi, tožil. Dejstvo pa je, da prevzemam še nadalje naročila pohištva pod istimi cenami kot na velesejmu.

GABRIEL OBLAK

lastnik Lesne industrije »JAVOR«, Logatec.

P. n. občinstvu naznanjam, da sem odstopil od družabništva in vodim nadalje

samostojno

strojno delavnico

v lastni hiši, kakor dosedaj

Trnovski pristan 32.

Priporočam se še nadalje vsem starim kot tudi novim naročnikom. Za solidno delo se jamči. Cene konkurenčne.

IVAN AMBROŽ.

TRIKO-PERILO

za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogavice, dokolenice, nahrbtniki za šolarje in lovce, dežniki, kloti, šifoni, žepni robci, palice vilice, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce in t. d.

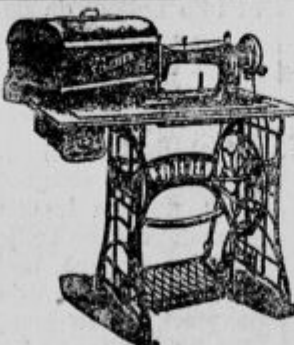
edino le pri trvdki

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika

Najnižje cene! Na veliko in malo!

Najpopolnejši

šivalni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom.

Preden si nabav. stroj, ogledite si to izrednost pri trvdki

L. BARAGA

Ljubljana

Selenburgova ulica št. 6/1.

Brezplačen pouk. 15 l. jms.

Telefon štev. 990.

Iščem KUCHARICO,

perfekt., z dolgoletnimi
spricvali. Naslov pove
uprava lista pod št. 7992

KOMERCIJELNEGA RAVNATELJA

išče tovarna konoplja v
Bački. — Ponudbe z na-
vedbo dosedanje prakse
upravi »Slovenca« pod:
»Komerčni ravnatelj -
Bačka«. 7930

Sprejme se

takoj mesarski in preka-
jevalski pomočnik in uče-
nec. — Adolf Zabkar, pre-
kajevalec in mesar, Ljub-
ljana - Poljanska c. 55.

Krajevne

ZASTOPNIKE

za prodajo mlekarških
strojev ALFA SEPARA-
TOR sprejme

Mlekarna Krištof

Ljubljana,

Sv. Petra cesta štev. 60.

V NAJEM SE ODDAJO

poslovni

prostori.

Vpraša se: Sv. Petra na-
sip št. 29 vsak dan med
3. in 6. uro popoldne.

Enonadstr. hiša

v sredini mesta Maribor,
z 12 sobami, mogoča je
takošnja vselitev - tudi
mobilierano, prodam. -
PREBEVŠEK - Maribor,
Ribiška ulica 2. 8009

V lepem kraju, poleg cer-
kve, pošte in postaje je
po nizki ceni napradaj -
vsled družinskih razmer,
enonadstr. hiša

s trgovino in lepim, veli-
kim vrtom za zelenjavo.
Hiša je tudi primerna za
mesarja ali peka. - Na-
slov v upravi štev. 8011.

Vrt s stanovanjem in
toplimi gredami
se odda sredi mesta, -
Naslov v upravi: št. 7995

ŠTEDILNIKE

in PEČI ima najceneje

Ciril Podržaj, Ig 147.

Priporočam se za vsa klju-
čavniška dela in po-
pravila — katera izvrši
ceno in solidno. 7975

Lepa slika

v bogatem okviru je pri-
vlačna za vsako oko.
Slike Madone, svetnikov,
kraljeve, krajevne, genre
in zgodovinske slike v
umetni. tisku, olju itd. ter
elegančno okvirjene naj-
ceneje pri

BRAČA JENIČ

ZAGREB - Ilica 48.

Ugodne plačil. polajšave.

Stanovanje

se zamenja iz Ulice na
Grad št. 5 — na SELO.

Kuhinjo.

Oddam kuhinjo s pro-
storno jedilno shrambo,
event. tudi majhno pod-
strešno sobico, mirnemu
zakon. paru brez otrok.
Naslov v upravi št. 7998.

Prilčno hišo

prodam: 4 sobe, kuhinja,
večja klet, lep vrt in de-
lavnice z električ. pogo-
nom, vodovod, takoj vse
prazno, porabno za malo
tovarno, na periferiji me-
sta. - Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 7854.

Med pristni, namizni,
za potice, nudi
po Din 22.50 kg velečebel-
ar A. Maček, Vrhnika.

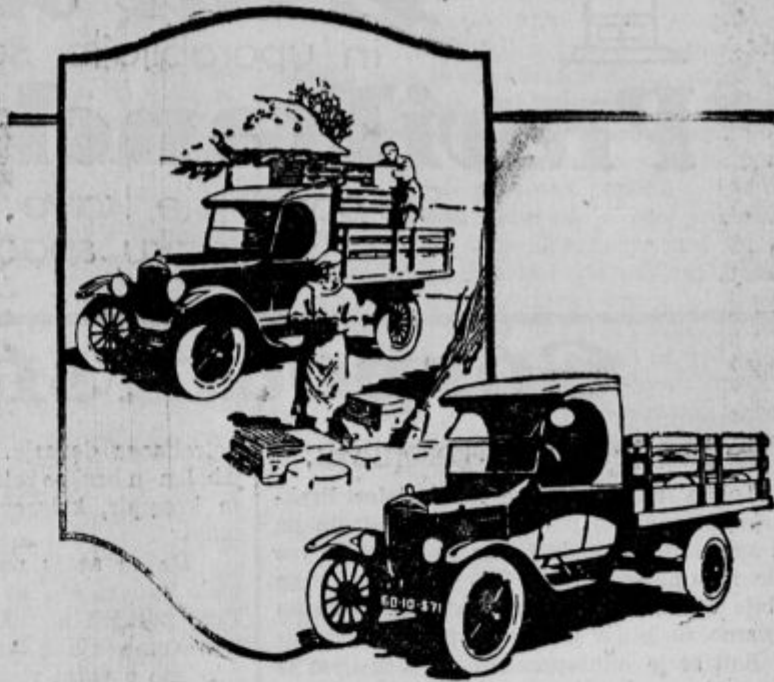
Proda se dobro ohranje-
na, skoraj nova

jedilnica

iz trdega lesa, obstoječa
iz kredence, psihe, raz-
tegljive mize in 6 stolov
z usnjem plevlečeni. Na-
slov v upravi lista pod
šifro: Jedilnica št. 7989.

Volno in bombaž

za strojno pletenje in
vsakovrstna ročna dela
dobite po najnižjih cenah
v veliki izbiri pri Karlu
PRELOGU — Ljubljana,
Stari trg štev. 12 — in
Židovska ulica štev. 4.

Nekaj ni v redu!

Vi ste zadovoljni z Vašimi posli in vendar
rezultati ne odgovarjajo Vašem pričako-
vanju — nekaj je, kar zadržuje naraščanje
Vašega dobička, ali ga celo onemogočuje.
Posvečate li Vaši transportni službi dovolj
pazljivosti?

Enotonski Ford-transportni voz je v
pogledu cene in vzdrževanja najcenejši, a
izdržljivost njegova je brezprimerna in
nedosegljiva.

Premislite malo ta nepobitna dejstva!

Ford
Ford Motor Company

Obiščite še danes jednega izmed naših
brezštevilnih zastopnikov v državi.

ZASTOPSTVO za SLOVENIJO
AMERICAN MOTORS Ltd.
Dunajska cesta 9
Telefon 477. Telegrami »Amot«

SKLADIŠČE

za KURIVO, prostorno,
vsaj deloma krito in
zaprt, blizu glavnega
ali gorenj. kolodvora,
po možnosti tudi hlev in
soba za skladiščnika —
vzajem v najem za
daljšo dobo. Takojšnje
ponudbe na upravo pod:
»STALNO št. 7911«.

Prazna soba

za 3 gospodične, se išče
v sredini mesta. Cena
do 200 Din. - Naslov v
upravi lista pod št. 7932.

Ore e in fižol
kupite najceneje pri
SEVER & Komp.
LJUBLJANA

Dam v sobo s kuhin-
jo in
strojnoključavničarsko

delavnico

na električni pogon, na
periferiji mesta. - Naslov
v upravi pod št. 7855.

Zimska jabolka

obrana, večjo količino,
prodam. Odpošiljajo se
po povzetju tudi preko
50 kg. Istotam se dobe
hmelovke. - D. RIBIZEL,
Sv. Jernej, pošta Loče.

Jamski les!

Kupimo vsako množino
jamskega lesa, vsaj pol-
suh, smrekov, borov, jel-
kov ali macesnov, dol-
žine 3—7 m, debeline od
10 cm naprej. Ponudbe
franko vagon nakladalne
postaje z navedbo mno-
žine, cene in dobavnega
roka na upravo lista pod
šifro: »Jamski les« 8012.

Prodaj takoj

samo dobro blago: 30
polovnjakov maščavca
po 2.50 Din liter; 10 po-
lovnjakov hrusevca po
3 Din liter; 10 polovnj.
domačega jesiha po 1 Din
liter. **FRANC JUHART**,
veleposelnik, Slovenska
Bistrica. — Prodaj tudi
na drobno. 7954

KAVARNA in

RESTAVRACIJA

s potrebnim inventarjem
in lepim stanovanjem,
vel. dvoriščem in vrtom
ter nizko najemnino, v
zelo prometni ulici v
Karlovcu, se odda radi
starosti. En prostor se
more preurediti tudi za
trgovino, Resn. reflekt.
s potrebnim kapitalom
ca. 45.000 Din dobe na-
tančne informacije pri:
»ANTE«, Karlovac, ulica
Sv. Barbare 7. 7953

Dražba.

Prostovoljna dražba zem-
ljišča in parcele, oziroma
vrt s stavbo, pokrita z
opeko, pripravljen za
hišo, eno minuto od far-
ne cerkve, 20 minut od
kolodvora Stične, se vrši
na licu mesta dne 28. no-
vembra popoldne v Stič-
ni. Kupci se vabijo na
dražbo. Dražbeni pogoji
se zvedo na licu mesta.
Pripravno je za obrt, ro-
kodelca ali penzionista.

Gramof. plošče

rabljene, zamenjuje-
mo in jemljemo v
račun. A. Rasberger,
Ljubljana - Tavčar-
jeva ulica 5. 6935

Steklena

strešna opeka

je zopet na zalogi pri
»ZDRUŽENIH OPEKAR-
NAH« d. d. v Ljubljani.

NAZNANILO PRESELITVE

TVRDKA IGN. ŽARGI

naznanja cenjenemu občinstvu, da je
premestila

svoje trgovske lokale iz Sv. Petra ceste št. 4
v lastno hišo

na Sv. Petra cesti št. 11

ter se priporoča še za nadaljno naklonjenost.
Trgovina poleg veletrgovine F. Urbanz-a, Sv. Petra
cesta št. 3, ostane še prej ko slej na istem mestu